

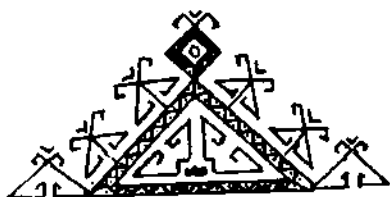
Yunus Emre

SÖYELİN
SÖYÜLELİN

YUNUS EMRE

Söyeliñ, Söyüteliñ

Ankara-2000

**Terjime eden we neşire taýýarlan
Oraz Ýagmyr**

Redaktor: *Ogulnabat Ýazmyrat*
Suratçy: *Çary Ýazmyrat*

ISBN: 975-7213-09-8

**Basky: Yücel Ofset Ltd. Şti. Tesisleri
(0.312) 341 95 96 - 342 31 11 - 12**

ÖNSÖZ

İnsanların topluluk olmaktan kurtulup ulus oluşlarında, toprakların vatan haline gelişlerinde, kültürlerin doğuşunda ve gelişmesinde yol göstermiş ve önderlik yapmış yüce ulular bulunmaktadır.

Yunus Emre yüreğini, düşüncesini ezenlere karşı hep ezilenlerden yana koymuştur. Sevgiyi, insanlığı yüceltmış, alçak gönüllüğü savunmuş ve insanları birliğe, dirliğe, doğruluğa ve barışa çağırmıştır.

Kendini, çevresini, çağını aşmış, küçük kaygılardan kurtulup büyük kaygılara yönelmesini bilmiştir.

Bütün kinlerin, ayrılıkların ötesinde insanlara kardeşçe seslenmiş, acıyı tatlıya, umutsuzluğu umuda, ölümü yaşama çeviren büyük ozan olmuştur.

Arapça ve Farsça'ya karşı Türk halkının dilini yüceltmış, yüksek duygu ve düşüncelerini halkın diliyle söylemiştir.

Anadolu'nun ortasından tüm dünyaya seslenen Türkmen Yunus'la ilgili bu eseri hazırlayan, dost ve kardeş Türkmenistan'lı yazar Oraz YAĞMUR'a gönülden teşekkür ediyorum.

Bu değerli eseri okurların hizmetine sunmaktan büyük bir heyecan ve mutluluk duyuyorum.

M. İstemihan TALAY

Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanı

Oraz Ҳағмыр

Көһүллер Ҳунус Емрә мәтәң

Гелиң, һыялымызда өзүмизе он үчүнји асырын чунлугына елтип гөрелин. Бизин алынмызда дағаныклы гөввели, ак камысдан геһимли, үстүнден кеşдесиз дон-сопыларың геһйән суфы атылан, баşындакы селеси габә саралан, ак сакгалы дөşüne инип йатан бир гоја мәһирли бакып дур.

- Ей, гоја атам! Сиз бу дүнйә сырларына таныşсыңыз. Бизе көһлүнизден сыздырып сөһбет едewerin - диһип, биз Ҳунус Емрә йүзленйәрис. Ол йогын бармаклары биле сакгалыны дараклап, сөһбете баşлаяр:

Гелиң, таныş болалың, иші йеңил кылалың,
Сөйелиң, сөйүлелиң, дүнйә һиң киме галмаз.

* * *

Ҳунуса һак аңды гapy, Ҳунус һакә егди баşы,
Бакы дөwлет менинкидир, мен гул идим, солтан oldum.

* * *

Һакы јандан сөйенлере јүмле әлем гардаş гелер.

* * *

Yşk ody düşdi janyma, ýakyp meni ýandyrмага,
Ýedi deňiz suwy ýetmez teşneligim gandyrмага.

* * *

Diken bolma, gül bol eren ýolunda,
Diken bolar bolsaň, oda ýanarsyň.

Garly daglaryň başynda,
Salkym-salkym olan bulut,
Saçyň çözüp meniň üçin
Gizlin-gizlin aglarmysyň.

* * *

Dürüs gazan, iý, iýdir, bir köňüle girewer,
Ýüz Kâbeden ýegrâkdir bir köňül zyýaraty.

* * *

Kimi dükana bakar, kimi hoşluklar söýer,
Kimi bir pula mâtäç, kimisi janbaz bile.

* * *

Nanyn iýip, duz basmak - ol namartlar işidir,
O nan goýmaz rahatja - duzuň haky bar bolsa.

* * *

Ërt, eý, köňül, sen bir zaman, asuda, paryg, hoş ýöri,
Gorkma, hıç döñme kimseden, gussa we garndan boş ýöri.

Hakykata hukar lseň, nebsiň saňa duşman bolar,
Bar, ludi ol nebsin bile uruş, söweş, döwüş ýöri.

* * *

Köñül - Hudaýyň tagty,
Köñüle Hudaý bakdy.

* * *

Bir gez Haja bardyň ise, mün gez gaza kyldyň ise,
Bir köñül syndyrdyň ise, gerekse ýüz ýyl ýol söki.

* * *

Köñülmi ýeg, Käbemi ýeg, aýyt maňa, akly ýeten,
Köñül ýegdir, çünki o Hak köñülde tutar duragy.

* * *

Bir gez köñül ýykdyň ise,
Bu kyldygyň namaz degil.

* * *

Eý, Yunus, Haky bilen, hergiz söylemez ýalan,
Ikilik bilen gelen dogry ýol tapdy degil.

* * *

Toprak eýle yüzüňni misginlere, eý, Yunus,
Ählisinden zyýada äriň ykrary gerek.

* * *

Ylym -ylym bilmekdir, ylym özüň bilmekdir
Sen özüňi bilmesen, bu nenen okamakdyr?!

* * *

Hakykat bir deňizdir, şerigatdyr gämisi,
Çohlar gämiden çykyp, deňize çümmediler.

* * *

Özüni ne saýyrsaň, aýrygy-da şeýle saý,
Dört kitabyň manysy budur, eger bar ise.

* * *

Bar, din-iman gerek bolsa, ýagşy direl bu dünýäde,
Ertir anda bitmez işiň, bu gün munda bitmeýinçä.

* * *

Diýelim, diňle Karunyň zowalyn,
Berip imanyňy, bermedi malyn.

* * *

Keramatym bar diýen, halka hileler satan,
Nebsin musulman etsin, bar bolsa keramaty.

* * *

Gözüm içinde sensiň bile bakan,
İger sen bakmasaň, ýolum görünmez.

* * *

Dagneçadar beýik bolsa, ýol onuň üstünden aşar,
Yuuus Emrân ýolsuzlara ýol görkezer hem hoş eder.

* * *

Bir ymarat görkez maña, soñunda weýran bolmajak,

* * *

Ymarat bolmaýasyň-tä harap bolmaýynça.

* * *

Ähli ýaradylmyşa bir göz bile bakmaýan,
Şeriň öwlüýäsişe, hakykatda asydyr.

* * *

Çoh söz haýwan ýüküdir, az söz äriň görküdür,
Bilene bir söz ýeter, janda göwher bar bolsa.

* * *

Eý, ynançsyz, gel gabryma, dost adyny aýyt-çagyr,
Kepen donun para kylyp, topragyndan turu gelem.

* * *

Misgin Yunus dälidir, hem sözünden bellidir,
Aýyplamaň, erenler, bir kemisi bar bolsa.

* * *

Biz dünýäden gider bolduk, galanlara salam bolsun,
Biziň üçin haýyr doga, kylanlara salam bolsun.

Misgin Yunus söylär sözi, ganly ýaşa doldy gözi,
Bilmeen ne bilsin bizi, bilenlere salam bolsun.

Ynha, on üçünji asyryň owazlary.

Gadymy Rumustanyň täze, kuwwatly, guduratly owazlary. Ozaly bilen bu belent owazy Balhdan Ruma ýaňlandyran Möwla Jaleddin Rumydy, yz ýanyndan Horasandan Rumustana baran Yunus Emredi, Hajy Bekdaşy Welidi. Bu beýik üç şahsyň bi jelagaýlardan o taraplara barmagynyň sebäplerini alymlar dürlüçe düşündirseler-de, olaryň göç etmeginiň esasy sebäbi - Anadoly ülkesine ýerleşen türk-türkmenleriň arasynda beýik şahyryň-alymyň, pelsepeçit-asawwufçynyň ýoklugyny duýmaklarydyr. Bu zerurlygy iş ýüzünde ýerine ýetirmek nobaty hem Jaleddin Ruma, Yunus Emrâ we Hajy Bekdaşyň paýyna düşýär.

Yunus Emrâniň şygrylaryny okanda, her setiriň aňyrsynda şahyryň açyk ýüregi nur saçýar, päkize kalbyň mähremligi mese-mälim duýulýar. Ol ýüregiňi gyýýyý kiçigöwünli, ähli pelsepesini ynsan könlüniň töwereginde ýerleşdirip, aryynyň bala hüjümi kimin hereket etdirýär. Bu taýda bir parh bar: arylar bal toplaýarlar, şahyr welin ömürboýy toplan pelsepesini ynsana sowgat beribilse armany yok. Özem bu pelsepeler şeýle bir halky dil bilen ýugrulypdyr welin, biz häzirki zamanda okanymyza-ýigriminji asyryň ahyrynda haýranlar galýarys. Emma Yunus Emrâniň öz döwründe, on üçünji asyryň ortalarynda, on dördünji asyryň başlarynda şahyryň jandan syzdyryp ýazan asyl türkmençe eserlerini okan okyjylar bagtyýarlygyň gujagyna dolan bolsalar gerek. Sebäbi arap dili, pars dili hökmürowanlyk edýärkä, hatda seljuklylaryň döwlet dili hökmünde pars dili kabul edilen zamanlarynda türkmen dilini Yunus Emre kimin şeýle belent derejede ulanmak gahrymançylygyň belent derejesidir.

Şahyryň döwürdeşi Garaman ogullary soltanlygynyň soltanlarynyň biri-Garaman ogly Mehmet begiň 1277-nji ýyldaky permanlarynyň biri şu günlere çenli saklanypdyr. Ynha onyň mazmuny: "Bu günden soňra, diwanda, dergahda, berrahda, mejlisde we meýdanda türkçeden başga dil ulanylmajakdyr".

Şeyle permanyň berilmeginde Yunus Emrāniň täsiriniň uly bolmagy şol permanyň Yunus Emrā täsiri gaty ähmiýetli bolan bolmagy mümkin ahyry.

Pelsepeçi şahyryň her setirini onuň öz döwründäki pikir ösüşü bilen, şeyle hem şu günlerdäki pikir oýaryşy bilen bilelikde kabul etsek maksada laýyk bolsa gerek. Elbetde, Yunus Emrāni derňeýjileriň arasynda ony şeyle bir häzirki zamanlaşdyryp, tas ateist, kommunist derejesine ýetiriberenlerem bar.

Yunus Emre hiç bir gyşarnyksyz yslamy dünýäniň şahyry, pelsepeçisi, sufistidir. Oňa şol nukdaý nazardan çemeleşmek gerek. Ýöne pikir çuňluklarynyň täze-täze gatlaklara aralaşmaga itergi berýändigini unutmalyň. Ylmyň şu günki ýeten derejesinde pikir öwürýän okygy Yunus Emrāniň setirlerinden has köp baýlyk-hazyna tapasy gelýär. Bu şeyle bolmaly.

Mysal üçin, "Janlar janyňy tapdym" diýip başlanýan goşguda: Men menligimden geçdim, Gözüň perdesin açdym.

diýlen setirde ýuka dünýä, başga dünýä, biziň görmeýän dünýämiz hakda aýdýar. Biz diňe görýän zatlarymyza ynanmaga endik edipdiris, emma biziň görmäge heniz kuwwatymyz ýetmeýän, akyň ýetirmäge heniz ir bolan näçe syrlar bardyr. Özüni görkezmän bilýän, ýanynda durka-da howa kimin görünmeýän tibet monahlary hakynda gazetleriň köp ýazandyklaryny birje mysal hökmünde ýatladasym gelýär. Görmeýäniňi görmäge, bilmeýäniňi bilmäge, mydama hereketde-gözlegde bolmaga dyzamak üçin gözüň perdesini açmak zerur. Ana, şopda maksadyňa ýetersiň. Has beýik ideallar tapmak hakda gürrüň barýar. Zat-mal arzuw etseň, derrew ýetersiň, onsoň ony köpeltjek bolup, gorajak bolup garawula dönersiň, onuň aňyrsy yok. Özüni, töweregindäkileri kösäniň galar.

Ýene bir şygrynda:

Men bu jahana gelmezden, soltan-y jahanda idim,
Sözi gerçek, hökmi rowan, ol hökmi soltanda idim.

diýýär. Bu setirlerde çuňňur bir pelsepe bar: Bu ýaşayan dünýämiz täze dünýä däl. Mundan hiç zat gidenok, muňa hiç zat goşulanok.

Bu şeýle bir görnüşini üýtgedibilýän, özüni gizläbilýän dünýä.

Dünýäni dogry duýmakda iş bar. Diňe akyly bilen ýeten menziliň uzak bolmaz, uzak bolsa-da dogry bolmaz. Käşgä, akyla mydama dürs duýgular hemra bolsady, ana, şonda akylyň örüsine göz ýetmezdi.

Şükür gördüm didaryny, içdim wysalyň ýaryny, Bu menlik-senlik şähriniň merkinde berer ýözerin.

diýen setirlerde näme syr barka? İkilemäniň ikinji setirine çuň düşünmek zeruryeti bar. Eýsem, menlik-senlik näme? Agzalalygyň çeşmesi. Taryhda şu sebäpli näçe ynsanlar şehit öldüler, näçe ynsanlar dogduk mekanyňy taşlap, ölüme barabar aýralyga uçradylar, köňüller dilim-dilim dilindi. Şeýle agzalalygyň çeşmesi nämelerden ybaratka? Millet aýyrmak, jyns-deri reňkini aýyrmak, dini aýyrmak, baý-garyp diýip aýyrmak, ýurt aýyrmak, özüni ilden aýyrmak - bularyň ählisi umumyadamzat tebigatyna ters gelýän häsiýetlerdir. Muňa baryp, on üçünji asyrdaky beýik Yunus Emre anyk göz ýetiripdir. Şahyryň şahyrlyk hem pelsepeçilik kuwwatynyň ne derejededigini onsoň oýlanyberin.

Ol: "Dirikäniz aýak astyna düşmän, öleniňizden soň aýak astynda, toprak astynda ýatmaly bolarsyňyz" diýen pikiri berýär.

Ynsanlyk mertebäniňizi ynsan derejesinde saklamagy ündeýär.

Yort, eý, köňül, sen bir zaman, asuda, paryg, hoş ýöri,
Gorkma, hiç dönmä kimseden, gussa we gamdan boş ýöri.

Ynsanyň belent derejä ýetmesi üçin geçmeli ýollaryny, barmaly başgançaklaryny sanaýar. Emma syrly sanaýar. Öz hörgüli özüni çeynäp ýuwutmagyňy isleýär.

Çury ilik, ýaş olduk, Aýak idik, baş olduk, Ganatlandyk,
guy olduk, Uçduk allhamdüylla.

Nädip gurylykdan janla, ýaşa öwrülmeli? Nädip, aýakda galan halyňa başdaka geçmeli? Guş bolmak üçin ganaty nireden tapmaly? Aslynda, ynsanyň uçmagy üçin ganat bir gerekmiä? Adam o guşlardan başgaça uçýan bolaýmasyn?! Ynha, biz Yunus Emrāniň ýene bir belentligine göz ýetirdik: Ol öz eserleri arkaly seni oýarýar, seni sorag bermäge iterýär. Elbetde, sorag ýüze çykansoň, jogap tapmaga dyrjaşýaň. Şeýdip, sapak-uç tapylýar, çöşlene-çöşlene syryň jogabynyň üstünden barylýar.

Yunusyň ýüreginiň ne derejede açyklygyny, ne derejede ýumşaklygyny, ne derejede paýhaslydygyny duýmak üçin onuň iki setirine ünsi çekesim gelýär. Şahyryň “Meniň munda kararym ýok, men mundan gitmäge geldim” diýip başlanýan sygrynda şeýle setirler bar: Men gelmedim dawa üçin, meniň işim söýgi üçin, Dostuň orny köňüllerdir, köňüller almaga geldim.

Dünyäniň içki, gizlin hasaplaryna dogry düşüňýän Yunus Emre ynsan könlüne uly ähmiýet berýär. Beýik Allanyň alnynda günäkär bolmajak bolsaň, köňül ýykamazlygy salgy berýär. Bu Alla barýan ýoluň iň ähmiýetlisidir. Ynsan şonda öz beýikligine, özüne berlen gudrata gowy göz ýetirýär. Eger şol ýoly bozman gidip bolsa, onda adam üçin gorkunç hiç zat ýok, ölüm-de adaty bir zada öwrülýär.

Ezraýyl ne kişidir ki - kast ede bilmez janyma, Men onuň kastyny ýene özüne zyndan eýlärem.

Çünki, Ezraýylyň özi hem ömri Alladan alýar.

Ýa-da: Hakky jandan söýenlere jümle älem gardaş geler.

Ynsanlara ynsan kibi bakmak, boş ýere öýkeläp, ýamanlyk gözläp ýörmezlik, duşman gözländen dost gözlemegiň bähbidini duýmak, özüni hem mydama dost-gardaş halynda saklamak zerur. Ynsanlary, ösümlikleri, jandarlary-jümle älemi söýmek, şeýle hem olaryň seni söýmegini gazanmak-ynha ideallaryň bir başgançagy.

Allany söýýän bolsaň, ozaly bilen, şol jümle älemi söý.

Söýgi, yşk hakyndaky meselä gelenimiz üçin, şu taýda

Yunusyň şygrylarynyň özboluşly bir aýratynlygy hakda aýtmak gerek. Bu sufistik äheňli şygrylaryň köpüsinde duşýan hem bolsa, Yunus Emrede has parhlydyr. Bir görmäge başdan-aýaga çenli sap yşk şygry hökmünde kabul edilip bilinjek gözel eserleri bar. Dogrudan-da olar yşk hakda, emma gözel gyz hakda däl-de, gözel Alla hakedadyr.

Şeýle şygrylara juwan okyjy özüçe düşüner, akly goýalanlar özüçe.

Ahyrda utuş gazanjak ýene Yunus Emredir. “Men ýörürem ýana-ýana, yşk boýady meni gana” diýip başlaýan şygry mysal almak bolar. Belki, bu şygryň şeýle meşhurlyk almagynda, saza goşulyp aýdylmagynda munuň roly ulý bolsa gerek. Beletleriň aýtmagyna görä, o aýdymlyar-ylahylar baş ýüz-alty ýüz ýyl bäri dilden düşmän gelýär.

Bentleriň arasy hem: “Alla-hu, Alla-a. A-alla-hu-u Alla” diýen owaz bilen seplenýär.

Gäh öserim ýeller kibi, gäh tozarym ýollar kibi, Gäh akarym siller kibi, gel, gör, meni yşk neýledi.

Edil şu gün ýazylan ýaly ter-täze hem-de pikir taýdan tämiz, owaz taýdan akgyňly şygry.

Yunus geçirimli, ol sabyrly, onda tükenmez-egsilmez umytlar bar.

Ynsana, ýaşayşa söýgüsi jemlenip, Alla ýoluna wepadarlyga, Hudaýa aşyklyga öwrülýär.

Yunusyň yşky her nenenň güýçli bolsa-da, o yşk onuň gözünü gapmaýar, gaýta, has ýiti görmäge, durmuşdaky nogsanlyklara-da göz ýumman geçmäge ýol görkezýär.

Yunus durmuşy açyk görkezýär. Ýaşayşy bolşy ýaly ýazmak - her bir şahyryň, ýazyjynyň ynsanlyk borjy. Eýsem, şahyrylyk-ýazyjylyk namysy şunuň bilen kesgitlenmeýärmä, näme?! Köşge, patyşalara hyzmat eden şahyrlar şol patyşanyň taqtdan düşmegi bilen ölüp, sahnadan düşüp gidýärler.

Yunus özüni geldi-geçerlige däl-de millete, hakykata, Alla bagyşlapdyr.

Egriler egri bile, dogrular dogry bile, Yalan ýalany söýer, gammazlar gammaz bile.

diýmek bilen, Yunus Emre dünýäniň gurluşynyň uly bir kanunalaýyklygyny okyja ýatladýar. Dünýä položitel we otrisatel energiýadan, zaryýaddan, duýgulardan, pikirlerden ybarat. Bu agaçlarda-da şeýle: miwe berýän agaç bar, miwesizi bar, kislorod berýäni-de bar, kislorod iýýäni-de. Bu haýwanlarda-da şeýle: wagşylary bar, wagşy dälleri bar. "Guş bar-etin iýmeli, guş bar - et iýdirmeli".

Ynsan hem şo tertipde. Ýöne beýlekilerden tapawutlylykda, onda tarap, polýus birleşdirilen görnüşde, üstesine-de ol özüniň haýsy tarapda durýandygyny dili bilen gizlemäge mümkinçiligi bar. Haçan, nirede, neneňsi polýus ulanjagyny bir onuň özi bilýär, kä halatda ony bilmän hem galýar. Netijede, adamlaryň položitel polýusyň tarapyndamy ýa-da otrisatel polýusyň tarapyndamy - haýsysynda köp hereket edýändigine görä, olara gowy adam ýa-da ýaman adam diýip il nyrh kesýär. Gowy adamlar gowular bilen birleşmäge, bir frontda çykyş etmäge haýal deprengeç bolýar. Emma ýaman adamlar bir-biregi tiz tanaýar, tiz birleşýär, tiz bile hereket etmäge başlaýarlar.

dünýäniň esasy howpy hem hut şundadyr. Inçe duýguly şahyr muňa ünsi çekýär, ýagşylygyny ýeňşini maksat edinip hereket edýär.

Bu beýik pelsepeçiniň "Alla nalyş" diýlip atlandyrylan şygryna aýratyn üns bermeginizi haýyş edýärin. Bu dünýä, adamzat hakda pikir edýän her bir ynsanda döreýän duýgulary şahyr ussatlarça açyp berýär. Ol dogup, ölüp durmakda näme many barlygyny bilesi gelýär. Synagmy? Emma synagyň, tereziniň nämä geregi bar? Gyl kimin syrat köprüsini gurmak uňmä gerek? Gyl kibi syratdan Adammy geçer, Ya üzüler, ýa ol taýar, ýa uçar.

Paýhasly Yunus Alla syryna ýetjek bolup jan edýär.

Yunus Emrāniň bu tipli şygryrlarynyň, umuman, şahyryň

bütewi döredijiliginiň Magtymguly Pyraga köp täsir edenligi bellidir.

Yunus Emre Magtymgulynyň beýik halypalarynyň biridir. Onuň ady şahyryň eserlerinde agzalmasa-da, Magtymgulynyň Yunusdan köp zatlar öwrenenligini olaryň bir-birine meňzeş şygrylaryndan-da, meňzeş kapyýalaryndan-da görmek bolýar. Yunus Emre we Magtymguly hakda deňeşdirme usulynda ylmy makalalar ýazýan alymlaryň arasynda türkîýeli professor, ylmylyň doktory Abdurahman Gözel, öz alymymyz A.Mülkamanow köp işler etdiler. Ýeri gelende aýtsak, bu täsirlenmeler, bu meňzeşlikler sülistik şahyrlaryň köpüsinde bar.

Şeýle bolansoň, Döwletmämmet Azadydan hem Yunus Emre bilen bir pikirdäki setirlerini tapyp bileris.

Yunus Emre: Yunus Emre diýr, hoja, Gereke bar mün haja, ählisinden ýagşyja - Bir köňüle girmekdir.

Döwletmämmet Azady: Kābe weýran etmeden mün mertebe Bir köňül ýykmaq ýamandyr, eý, dede.

Magtymguly-Pyragy: Bir aýy doýurmak haçdyr, ýaranlar.

Bu kitabyň sap ylmy maksady bolman, Yunusy halka tanatmak, Yunusyň pikirlerine okyjyny ysnyşdyrmak niýeti bilen taýýarlanandygyny aýdyp geçmelidiris.

Şahyryň ömri hakynda köp maglumat galmadyk bolsa-da, bar bolan maglumatlardan okyja ýetiresimiz gelýär. Bu maglumatlar ylmylyň doktory, professor Abdurahman Gözeliň “Mutasawwyf Yunus Emre. Durmuşy, eserleri. (Ankara. 1991 ý.) diýen kitabyndan hem-de Sydky Soýlynyň “Yunus Emre” (Garaman, 1965 ý.) diýen kitabyndan alyndy.

Yunus Emre takmyn 1240-41-nji ýyllarda Horasanda dünýä inipdir.

Möwłana Jelaledin Rumi, Hajy Bekdaşy Weli ýaly beýik adamlar bilen zamandaş ýaşapdyr. Ol eserlerinde Hajy Bekdaşy Welini ýatlamasa-da Möwłana Jelaledin Rumyny hoşluk bilen agzap geçýär.

Yunus Emrânîniň hâzire çenli iki kitaby bellidir: “Rysaletün

Nushiye" we "Diwan". Birinji ady agzalan kitap ylmy-didaktiki eserdir.

Ikinji kitap bolsa sufistik şygrylardan düzülendir. Akyl dessany lakamyny alan "Rysaletün Nushiye" atly kitaby Yunusyň eli bilen ýazylandyr hasap edilýär. Onuň ýazylan wagty 1307-1308-nji ýyllardyr. Bu golýazma şahyryň eserleriniň häzirki wagtdaky iň gadymy golýazmasy hasaplanýar. 1320-21-nji ýylda Yunus Emre bu dünýäden gidipdir. Onuň nirelerde ýaşanlygy, aradan çykanlygy hakda jedelli meseleler köp. Häzirki Eskişäherdäki mazaryna zyýarat edilýär.

Bize gelip ýeten eserlerinden çak edilse, Yunus Emre öz döwrüniň iň ylymly adamlaryndan, iň meşhur şahyrlaryndan bolandygy belli bolýar. Onuň Tapdyk Emre diýen halypasy-şeyhi bolupdyr. Yunusyň özi dirikä eserleriniň uly şöhrata eedigini hem-de gelejekde-de hümmetiniň geçmajagyny şahyryň köňli syzypdyr. Şoňa görä sypaýylygy elden bermezden bu hakykaty aýdyp goýberýär: Yunus, seniň sözleriň manydyr bilenlere, Söýlenişer sözleriň döwri zaman içinde.

Yunus Emrä Alladan rehetler dilemek bilen hem-de "Ýene ýaz günleri geldi" diýip başlanýan şygryndan bir bendi getirmek bilen söhbeti tamamlaparys.

Gyş çykyjak, geldi bahar,
Janyňy gaflatdan oýar,
Jennete döndi her diýar,
Söyle, bilbiljigim, söyle.

Gel, gör meni yşk neýledi

Men yürürem yana-ýana,
Yşk boýady meni gana,
Ne akyłam, ne diwana,
Gel, gör, meni yşk neýledi.

Gäh öserim ýeller kibi,
Gäh tozarym ýollar kibi,
Gäh akarym siller kibi,
Gel, gör, meni yşk neýledi.

Akar suw kibi çaglarym,
Dertli jigerim daglarym,
Şeýhim diýibän aglarym,
Gel, gör, meni yşk neýledi.

Elimden tut galdyr meni,
Ya waslyña ýetir meni,
Çoh agladym, güldür meni,
Gel, gör, meni yşk neýledi.

Men yürürem ilden-ile,
Şeýh sorarym dilden-dile,
Yat ilde halym kim bile,
Gel, gör, meni yşk neýledi.

Mejnun oluban yürürem,
Ol ýary düýşde görürem,
Oýanyp melul oluram,
Gel, gör, meni yşk neýledi.

Misgin Yunus biçäreem,
Başdan aýaga ýaraýam,
Dost elinden awaraýam,
Gel, gör, meni yşk neýledi.

Maña sen gerek, ýalňyz sen

Yşkyň aldy menden meni,
Maña sen gerek, ýalňyz sen.
Men ýanaram gije-gündiz,
Maña sen gerek, ýalňyz sen.

Ne barlyga söýünerem,
Ne ýokluga gynanaram,
Yşkyň ile awunaram,
Maña sen gerek, ýalňyz sen.

Yşkyň aşyklar öldürir,
Yşk deňzine düşürir,
Alla nuruna doldurýr
Maña sen gerek, ýalňyz sen.

Yşkyň zynjyryny üzem,
Däli olam, daga düşem,
Sen gije-gündiz endişäm,
Maña sen gerek, ýalňyz sen.

Eger meni öldürseler,
Külüm göge sowursalar,
Topragym anda çagyra:
Maña sen gerek, ýalňyz sen.

Sopylara söhbet gerek,
Ahylara ahret gerek,
Mejnunlara Leýla gerek,
Maña sen gerek, ýalňyz sen.

Ne dowzahda yer eýledim,
Ne uçmahda köşk bagladym,
Seniň üçin çoh agladym,
Maňa sen gerek, ýalňyz sen.

Jennet-jennet diýdikleri,
Bir öý bile, ençe hüýri,
Isteene ber anlary,
Maňa sen gerek, ýalňyz sen.

Ýusup eger hyýalyny,
Düşde göreýdi bir gije,
Terk edeýdi mülklerini
Maňa sen gerek, ýalňyz sen.

Yunus, çagyr her gün adym,
Geçdigiçe arda odum,
Iki jahanda maksadym,
Maňa sen gerek, ýalňyz sen.

Şeyle garyp meniň kibi

Hi-de şu ýerde barmydyr şeyle garyp meniň kibi,
Bagry başly, gözi yaşly, şeyle garyp meniň kibi.

Gezerim Rum bile Şamy, Ýokary Illeri hamu¹,
Çoh istedim, hiç tapmadym şeyle garyp meniň kibi.

Hiç kimler garyp olmasyn, hasrat oduna ýanmasyn,
Hojam, hiç kimler olmasyn şeyle garyp meniň kibi.

Söylär dilim, aglar gözüm, garyplara ýanar özüm,
Meger ki gökde ýyldyzym şeyle garyp meniň kibi.

Nije bu dert bile ýanam, ajal yeter, bir gün ölem,
Meger ki gabrymda tapam şeyle garyp meniň kibi.

Bir garyp ölmüş diýerler, üç günden soňra duýarlar,
Sowuk suw bilen ýuwarlar, şeyle garyp meniň kibi.

Heý, Emräm Yunus biçäre, tapylmaz derdime çäre,
Bar imdi gez ilden ile şeyle garyp meniň kibi.

¹ Hamu, karpu - hemmesi, ählisi.

Teşneligim gandyrmaga

Yşk ody düşdi janyma, ýakyp meni ýandyrmaga,
Ýedi deňiz suwy ýetmez teşneligim gandyrmaga.

Ýedi deňiz suwy näder, suwsamyş aşyk janyna,
Şeýhim ýüzi gerek maňa, gördükçe baş indirmäge.

Şeýhim görem, baş indirem, el gowşuram, garşy duram,
Özümi alyp-toplaýyp dost iline göndermäge.

Dost urdy yürege ýara, ýaram bitmese ne çäre,
Şu könlüm düşdügi ýere elim ýetmez döndürmäge.

Döndürür äriň nepesi, ýetejek biz Taňry hasa,
Sylar köňüllerden posy, yerine nur doldurmaga.

Hem elim alyp galdyrar, şat edibänäni güldürer,
Könlüme rehmet doldurar Haky bildirmäge.

Yunus, goý ýalan dawaýy, unut Alladan başgaýy,
Könlün öýüni gyz eýle, dost gelejek beslemäge.

Mahrum etme didaryñdan

Açdym saña ellerimi,
Mahrum etme didaryñdan.
Heý, Allahym, gullaryñy
Mahrum etme didaryñdan.

Düýn-u bu gün pikrim meniñ,
Çohdur saña şükrüm meniñ,
Gije-gündiz zikrim meniñ,
Mahrum etme didaryñdan.

Gidir bu menligi menden,
Dileglerim çohdur senden,
Aýry sözüm ýokdur raundan,
Mahrum etme didaryñdan.

Syrat köprüsinden uçup,
Jähennem oduna ýakyp,
Yüzü garasyna bakyp,
Mahrum etme didaryñdan.

Misgin Yunus söylär sözi,
Ganly ýaşa dolar gözi,
Rehmetden aýyrma bizi,
Mahrum etme didaryñdan.

Jan içinde janmysyň

Munça köňüller alan jahana soltanmysyň,
Hökmüň janlar içinde jan içinde janmysyň.

Nazaryňy müň jan alar, derdiň ýürekde galar,
Gören özünden gider, aşyga gyňanmysyň.

Uçan guşlar uçuşar, ösen ýel görse durur,
Döwler hökmüne girer, Bulkys-Süleýmanmysyň.

Yüzünden gün tutular, aý dogmaga utanar,
Gören haýbata galar, Ýusuby Kenganmysyň.

Öli görse direler, kalbyna janlar geler,
Toprakdan owaz geler: Isa bin-Merýemmisin.

Yşkyň diňe joş eýlär arslana zynjyr zynjyr eýlär,
Gaty daşy mum eýlär, Ferhady zamanmysyň.

Yşkyň Hakga ulaşdyr, jan gözi didar görer,
Görenler baş indirer, Ybrahym Edhemmisin.

Yüzün didar nurudyr, saçyň Magraç tünüdür,
Gören janyn unudyr, Fahry älem senmisin.

Yunus, söydügiň gözle, Hak ýoluny keý yzla,
Syrky köňüldesiň sen, o söze beýanmysyň.

Ardyma atan menem

Bu jümle erkany goýup, birlik ýolun tutan menem,
Hyrs-u tama menden yrak, hem ardyma atan menem.

Bakan menem, gören menem, alan menem, beren menem,
Ne Jebraýyl, ne Mikaýyl, Ysrafiýly kylan menem.

Ýedinji gat ýerlerde men, sekizinji gat göklerde men,
Bu söýlenen dillerde men, hökmi tamam kylan menem.

Emr bile bulut oýnadan, ýerde bereket gaýnadan,
Elimde gudrat susagy, halka ryzkyn beren menem.

Bir karara tutdum karar, meniň syryma kim ýeter,
Jahyl meni kanda görür, köňüllere giren menem.

Çagyram hümmet leşgerin, direler dost işiginde,
Arş önünde aklým bilen hyzmat kylyp duran menem.

Gök ýüzünde perişdeler, Yunus, ne maksatly bular,
Dek durmasa perişdeler, arşa taýak uran menem.

Däli oldumydy Yunus, yşkdyr maňa ýol görkezen,
Hezrete çenli ýalňyz, ýüzin gidiberen menem.

Dükany m talañ bolsun

Janlar janyňy tapdym,
Bu jany m talañ bolsun.
Peýda-zyýandan geçdim,
Dükany m talañ bolsun.

Men menligimden geçdim,
Gözüň perdesin açdym,
Dost waslyna ulaşdym,
Gümany m talañ bolsun.

Menden menligim gitdi,
Ähli mülkü m dost tutdy,
Lamekan kowmy oldum,
Mekany m talañ bolsun.

Ikilikden bezikdim,
Yşk donuna dolandym,
Derdi dünýä ynandym,
Dermany m talañ bolsun.

Çün barlyk sapar kyldy,
Andan dost bize geldi,
Weýran köňle nur doldy,
Jahany m talañ bolsun.

Geçdim bitmez sarynçdan,
Bez oldum ýaz-u gysdan
Bostanlar başyn tapdym,
Bostany m talañ bolsun.

Bom-boşlukdan bezikdim,
Ol dosta baka uçdum,
Yşk diwanyna düşdüm,
Diwanym talañ bolsun.

Yunus, ne hoş diymişsiñ,
Bal-u şeker iymişsiñ,
Ballar balyny tapdym,
Baldanym talañ bolsun.

Ol hökmi soltanda idim

Men bu jahana gelmezden, soltan-y jahanda idim,
Sözi gerçek, hökmi rowan ol hökmi soltanda idim.

Halaýyk munda gelmezden,
gökler melekden dolmazdan,
Bu mülke bünýad olmazdan, mülki ýaradanda idim.

Ýüz mün ýigrimi dört mün hasy,
dört yüz kyrk dört gatlagy,
Döwlet makamynda ol gün uly saýwanda idim.

Gussa meni görmez idi, gaýgy eli yetmez idi,
Endişe şährinden daşda, bir beýik mekanda idim.

Yunus bu jümle barlygyň dost ýanynda zerre degil,
Söz bile kelimda idim, hem munda, hem anda idim.

Yeri-gögi tutan menem

Owwal-gadym, öñden-soňa zowaly ýok soltan menem,
Ýedi yklyma hökm edip, yeri-gögi tutan menem.

Men bu yeri ýaradyjak, yer üstüne gök duryjak,
Uly deňiz möwç uryjak, Nuha tupan beren menem.

Kün diýdim, bu ýere durdy, gökler dahy karar kyldy,
Ýüz mün dürli Adam geldi, getirip-gideren menem.

Yusup bile guýa inen, tereziýe altyn uran,
Bir ýanyňa basa duran Mūsūr şanly soltan menem.

Sufy bile sufy olan, sopy bilen sopy olan,
Bil baglaýyp, tagat kylan, ol Kerim-u Rahman menem.

Kapdan-Kapa hökm eýleen, döwleri hökmüne goýan,
Ýele münüp seýran kylan, bu mülke Süleýman menem.

Et-u deri endam çatan, älemlere köñül gatan,
Adam donun dolanyban mülke gadam basan menem.

Sekiz uçmah aşyklara, köşg-u saraýdyr onlara,
Musa kibi Tur dagynda haýran olup galan menem.

Men abidem, men mabudam, ähli yerlerde häzirem,
Zalymlardan dad alyjy, misginleri tutan menem,

Tapdyk diýem jümle dile, ynanmyşam seçme gula,
Ýunus dahy özi kimdir, bu sözleri diýen menem.

Muhammet dogan gijesi

Älemler nura gark oldy, Muhammet dogan gijesi.
Mömin, mynafyk parh oldy, Muhammet dogan gijesi.

Arşyň nury ýere indi, suwuň reňki nura döndi,
Ähli teşne suwdan gandy, Muhammet dogan gijesi.

Enäniň rähmine düşdi, küffarlaryň akly çaşdy,
Müň kilisel. toprak oldy, Muhammet dogan gijesi.

Ýerden göge nur atyldy, ýediler kyrka gatyldy,
Keşişler dili tutuldy, Muhammet dogan gijesi.

Hüri gyzlary geldiler, gundagyn hem sordular,
Muhammede yüz sürtdüler Muhammet dogan gijesi.

Aglaýan oglan awundy, doguran ene söýündi,
Nije küffar dine geldi Muhammet dogan gijesi.

Yunus aýdar, heý, gardaşlar, akar gözden ganly yaşlar,
Sejde etdi daglar-daşlar Muhammet dogan gijesi.

¹ Kilise - hristian ybadathanasy

Şepagat-iman hany

Eý, dünýäýe aldanan, haýyrlý yhsan hany,
Unutdyň ahyreti, şepagat-iman hany.

Kimde şepagat bardyr, rahmet ýene ondadyr,
Şimdi bir köňli açyk, süňňi musulman hany.

Ybrahym Halyl geldi, Kâbeýe binýad urdy,
Ogluňa pyçak çaldy, Ysmaýyl gurban hany.

Şeddat bir uçmah gurdy, Nemrut göge ok atdy,
Karuny-da ýer ýuwtdy, Adyl Nowşirwan hany .

Kim ki istedi tapdy, gullugy tamam oldy,
Keý Müsre soltan oldy, Ýusub-y Kengan hany.

Resul Magraja çykdy, gökden ýere nur ýagdy,
Habybym diýe öwdi, ol Fahry jahan hany.

Ebubekr bile Omar, ýüzlerinden nur damar,
Synasy doly Kuran, Osman-y Affan hany.

Müner idi Düldüle, bilinde zülpiary,
Erenler açdy dini, Taňry arslany hany.

Çalap¹ .Taňrynyň hasy, hezrete geçer näzi,
Pygamberiň amusy². Hemze päliwan hany.

Jüneýdi Bagdady we Şibli, we Marufy Karhy,
Anlar bardy bu ýola, şimdi ol erkan hany.

¹ Çalap - Alla.

² Amu - kakasynyň erkek dogany.

Baýezidi Bestamy ýedi gat gök seýrany,
Ol erenler soltany, göwheri maden hany.

Geçdi bunlaryň çagy, dünýä ölüm ojagy,
Ebûl Müslim Nejeti sahyby kyran hany.

Bir köňül ele getir, parahat ol, geç otur,
Konýa şährinde ýatur, ol iki soltan hany.

Fakih Ahmet Kutbiddin, Soltan Seýit Nejmeddin,
Möwlana Jelaledin-ol kutby jahan hany.

Ol Seýit Ahmet Kebir-miýesserdi ana nur,
Nesilleri jümle şir ol hulky merdan hany.

Yunus Emräm, aç gözün, toprak eýlegil yüzün,
Saňa dahy diýeler: jigeri birýan hany.

Ҳансин, ға ресуллалла

ҲшкыӢ биле ашыклар,
Ҳансин, ға ресуллалла,
Ичип ҲшкыӢ шерабын,
Гансин, ға ресуллалла.

Шол seni сӧйен киши,
Гоӊмуш йолуӢа баы,
Ики јahan гӧнеши,
СенсиӢ, ға ресуллалла.

Шол seni сӧйенлере,
Кыл шерагат анлара,
Мӧмин olan тенлере,
ЈансыӢ, ға ресуллалла.

Ашыгам шол didара,
Билбилем шол гӧлзара,
Seni сӧymeen, nara
Ҳансин, ға ресуллалла.

Derwüş YunusyӢ јаны,
Алем шерагат каны,
Ики јahan soltаны,
СенсиӢ, ға ресуллалла.

Bu derdime sebäp durur

Yandy yüregim alawlap, bagrym, jigerim kebab durur,
Aşyklaryň şerbetleri bu derdime sebäp durur.

Bir nijeleri yşk düzer, bir nijeleri yşk bozar,
Bir nijeler esrik gezer, eýle kim bar harap durur.

Yşk bile çalyndy galam, yşka ýesir durur älem,
Aşyk arasynda Jebraýyl dahy perdeli durur.

Medreseler müderrisi okumadylar bu dersi,
Şeýle bir galdylar ajyz, bilmediler ne bab durur.

Azazyl duşman oldy, duşmanlygy puç oldy,
Ýalan dawa kylanlaryň pes jezasy azap durur.

Ölmez yşyk bilişleri, äsrik mejlis serhoşlary,
Daýym bunlaryň işleri çeng-u şeşde rebab durur.

Yunus imdi misgin olgul, hem misginlere gul olgul,
Çünki, misgin olanlary arzuwlaýan Tañry durur.

Ylym özüñ bilmekdir

Ylym ylym bilmekdir,
Ylym özüñ bilmekdir.
Sen özüñi bilmesen,
Bu nenen okamakdyr.

Okumakdan many ne?
Kişi Haky bilmekdir.
Çün okydyñ-bilmesen,
Ha bir gury emekdir.

Okydym, bildim diýme,
Çoh tagat kyldym diýme,
Hak ýoluny bilmesen,
Manysyzja ýelmekdir.

Dört kitabyñ manysy
Bellidir bir elifde .
Sen: "Elif" diýrsiñ, hoja,
Manysy ne diýmekdir?

Yunus Emre diýr, hoja,
Gerekse bar mün haja.
Ählisinden eýije
Bir köñüle girmekdir.

İki yüzde görmediler

Hakykatyň manysyn şerh ile bilmediler,
Erenler dirligi iki yüzde görmediler.

Hakykat bir deňizdir, şerigatdyr gämisi,
Çohlar gämiden çykyp, deňize çümmediler.

Bular geldi tapuýa, şerigaty tutdy durur,
Içeri giribäni dünýäni unutdylar.

Şerigat oglanlary¹ pikirde dawa kylar,
Hakykat erenleri dawaýa galmadylar.

Dört kitaby şerh eden asydyr hakykatda,
Çünki tefsir okyýyp manysyn bilmediler.

Yunus, ödüni aýyr, bu ýola geldiň ise,
Ödi aýyrmaýanlar bu ýola gelmediler.

¹ Şerigat oglanlary - sopulykdan daş ysalamçylar.

Könlünden süren gelsin

Derwüşleriñ yoluna sydk ile gelen gelsin,
Hakdan özge her zady könlünden süren gelsin.

Derwüşler diydikleri bir tükenmez kâp olur,
Has-u zam, gul-u soltan bu kânden alan gelsin.

Derwüş dolanyr-dogar, her nepes göge çykar,
Men diýeýim dogryýy, janyna gyýan gelsin.

Derwüşlik bir lukmadyr, ýer bile gökden uly,
Beýle ägirt lukmaýy ýuwdup-siñiren gelsin.

Derwüşiñ gözi açyk, gije-gündiz oýanyk,
Bu söze Tañrym tanyk, bakmadan gören gelsin.

Derwüşiñ gulagy sak, Hakdan eşidir sapak,
Deprenmeden dil-dodak, sözi eşiden gelsin.

Derwüşiñ eli uzyn, çykarar münkür gözün,
Şarka-garba bir deste sunmadan ýeten gelsin.

Derwüşler Hakkyñ dosty, janlarydyr Hak mesti,
Yşk şemini ýakdylar, perwana olan gelsin.

Bu misgin Yunusy gör, derwüşlik ede geldi,
Nebsindendir şikaýat, nebsin öldüren gelsin.

Ana gülegen olur

Derwüş olan kişiler dâli olagan olur,
Yşk neýdigin bilmeen ana gülegen olur.

Gülme, sakyn sen ana, eýi degildir saña,
Kişi nee gülerse başa gelegen olur.

Ah, bu yşkyň eseri her kime ugrar ise,
Derdine sabr etmeen ýolda galagan olur.

Bir kişi aşyk olsa, yşk derýasyna çümse,
O derýanyň içinde göwher tapagan olur.

Aşyk lamekan olur, dünýä terkinini urur,
Dünýä terkin uranlar, didar göregegen olur.

Derwüş Yunus, sen dahy ynjytma derwüşleri,
Derwüşleriň dogasy kabul olagan olur.

Göz yaşlary çeşme olur

Hojam aşyk olanlaryň işi ah-ile zar olur,
Hesretinden ol magşugyň göz yaşlary çeşme olur.

Gije-gündiz kylar zary, ýagny görmek dilär ýary,
Eşitmezler bu habary, yşksyzlar bahabar olur.

Aşyk olsaň didaryna, goýma bu günü ertire,
Girenler yşk bazaryna öz-özünden bizar olur.

Terk eýle gel sen senligiň, onuň yşkyny tap, onuň,
Bu yşk içinde öleniň gan bahasy didar olur.

Aşyklar lamekan olur, jahanyň terkindi urur,
Jan-u jahan hiç zatdyr ki, çün dost ile bazar olur.

Yşka ýoldaş olajak biz, jümle işler olur yeňil,
Maksat-ele girejek biz, dost iline sapar olur.

Hany, gerçek aşyk hany, geliň isteeliň any,
Biçäre Yunusyň jany dost yoluna sowgat olur.

Suwlar kibi çaglarmysyň

Daşdyň ýene dâli köňül,
Suwlar kibi çaglarmysyň,
Akdy ýene ganly ýaşym,
Ëllarymy baglarmysyň.

Nädem, elim yetmez ýara,
Tapylmaz derdime çäre,
Oldum ilimden awara,
Meni munda eglärmisiň.

Men ýitirdim o ýoldaşy,
Bitmez hiç bagrymyň başy,
Gözlerimiň ganly ýaşı,
Derýa bolup çaglarmysyň.

Men toprak oldum ýoluňa,
Sen aşyry gözedersiň,
Şu garşyma göwüs geren,
Daş bagyrly daglarmysyň.

Haramy kibi ýoluma,
Garşy çykan garly dag,
Men ýarymdan aýra düşdüm,
Sen ýolumy baglarmysyň.

Garly daglaryň başynda
Salkym-salkym olan bulut,
Saçyň çözüp meniň üçin
Içgin-içgin aglarmysyň.

Esridi Yunusyň jany,
Ëlda men, illerim hany,
Yunus düşde gördi seni,
Hastamysyň, saglarmysyň.

Yşk neylesin seniñ bile

İçiñ-daşyñ murdar eken,
Yşk neylesin seniñ bile,
Köñlün gözi uklar eken,
Yşk neylesin seniñ bile.

Aşyklara ýoldaş olup,
Sadyklara ýar olmadan,
Ölmezden öñden ölmeden
Yşk neylesin seniñ bile.

Dünyä gözün rōwşen edip,
Köñül gözün kör eýlediñ.
Zulmat dolajak köñlüne
Yşk neylesin seniñ bile.

Bize gerçek derwüş gerek,
Jahan doldy dawa bile,
Ýalan dawa ederiseñ,
Yşk neylesin seniñ bile.

Derwüşligi sanma-heman
Surat düzmek bile olur.
Dilde olsa seniñ işiñ,
Yşk neylesin seniñ bile.

Yunus Emre hoş dert bile,
Süregör gel döwranyñy.
Dogry ýola gitmez olsañ,
Yşk neylesin seniñ bile.

Mysaly daşa meñzär

Eşidiñ, eý, adamlar! Yşk bir güneşe meñzär,
Yşk olmaýan köñül mysaly daşa meñzär.

Daş köñülde ne biter, dilinde zäher tütär,
Näçe ýumşak söylese, sözi söweşe meñzär.

Yşky bar köñül ýanar, ýumşanyr, muma döner,
Daş köñüller garalmyş, sarp-gaty gýşa meñzär.

Ol soltan gapysynda, ol hezret tapysynda,
Aşyklaryñ ýyldyzy ýol görkezijä meñzär.

Aýny hyrs ol, olmuşdyr, nebsine gul olmuşdyr,
Özüne duşman olmuş, ýowuz ýoldaşa meñzär.

Yşkdyr gudrat körügi, gaýnadyr aşyklary,
Näçe gapdan geçirir, andan kümüşe meñzär.

Aşyk köñli beslenmez, magsugyn tapmaýynça,
Karary yok dünýäde, perwazy guşa meñzär.

Müñkür sözünü bilmez, sözi ileri barmaz,
Näge kyýaslanarsyñ, aňlanmaz düýşe meñzär.

Geç, Yunus, endişeden, ne gerek bu pişeden,
äre yşk gerek önden, soňra derwüşe meñzär.

Olupdyr yşk elinden

Kônül haýran olupdyr yşk elinden,
Jiger burýan olupdyr yşk elinden.

Nijeler täj-u tagty, mal-u mülki,
Goýup urýan olupdyr yşk elinden.

Özümiň galmady sabry-karary,
Gözüm girýan olupdyr yşk elinden.

Eridi garly daglar zerre-zerre,
Deňiz umman olupdyr yşk elinden.

Goýup Ybrahym Edhem täj-u tagty,
Ýeri külhan olupdyr yşk elinden.

Zihi Mahsur ki magşuk ýolunda,
Başy berdar olupdyr yşk elinden.

Ne görür Leylanyň ýüzünde Mejnun,
Ki sergerdan olupdyr yşk elinden.

Ne gördi Züleyha Yusup ýüzünde,
Işi efgan olupdyr yşk elinden.

Muhabbet derdine düşeli bilbil,
Dili handan olupdyr yşk elinden.

Yunus Emre hem bu hesrete, bu zara,
Ajap myhman olupdyr yşk elinden.

Başy görünmez

Bu ne dertdir, ajap derman tapylmaz,
Ya, bu ne yaradyr, başy görünmez.

Meniň könlüm ajap yşkdan bezikmez,
Baryr, yşka düşer, hiç maña dönmez.

Döner könlüm, maña ögüt berir hoş,
Aşyk olan könlü yşkdan bezikmez.

Aşyk ki jana galsa, aşyk olmaz,
Janyn terk etmegem magşugy tapmaz.

Yşk bazarydyr bu, janlar satylyr,
Satarym janymy, hiç kimse almaz.

Aşyk bir kişidir, bu dünýä malyn,
Ahyret gorkusyn bir çöpe almaz.

Bu dünýäden, ahyretten içeri,
Aşygyň ýeri bar, kimse ne bilmez.

Aşyk öldi diýe sala bererler,
Ölen haýwandyr ol, aşyklar ölmez.

Aşyklar meýdany arşdan beýikdir,
Arlarlar çewganyl, topy görünmez.

Begim, aryl olsaň, ýöri ýolundan,
Munda başlar ýiter, ganlar soralmaz.

Erenler gapysy - Hezret gapysy,
Muña baş egenler mahrum goýulmaz.

Yunus bu derýaýa gark oldy gitdi,
Bäri dönmeklige akly ýol almaz.

Yetmeen aşykmydyr

Janyny yşk ýoluna bermeýen aşykmydyr,
Jäht eýleýip ol dosta yetmeýen aşykmydyr.

Yşk şerabyndan içip, nebs dileginden geçip,
Hak ýoluna är kibi durmaýan aşykmydyr.

Dost söýgüsini köňüldeň, jan bile berkitmeň,
Uzyn durmuş depderini düýrmeýen aşykmydyr.

Daýym ybadat çekip, hylwatlarda dyz epip,
Hak didary eserin görmeýen aşykmydyr.

Yşka tanyşlyk sygmaň, her bir jan göge çykmaň,
Perwana kibi oda ýanmaýan aşykmydyr.

Kişi dertli oýjak-derman istegen olur,
Özi derdi-dermanyny sormaýan aşykmydyr.

Eý, Yunus, sen dostunyň jepasyna döz gelgil,
Ýüregine yşk okun urmaýan aşykmydyr.

¹ Çewgan - oýun taýagy.

Nazarym ýok durur

Sensiň meniň janyň jany, sensiz kararym ýok durur,
Uçmahda sen olmaz isegi, wallah nazarym ýok durur.

Baksam, seni görer gözüm, söylär isem-sensiň sözüm,
Saňa bakmaklykdan gaýry ýegräk şikârim ýok durur.

Çün men meni unutmyşam, şeýle ki saňa gitmişem,
Ne halda, ahwalda isem, bir dem kararym ýok durur.

Yunus dahy aşyk saňa, görkez didaryňy oňa,
Yarym dahy sensiň meniň, aýryk nigârim ýok durur.

Yandygym maňa hoş geler

Eý, dost seniň yşk oduň ýüregime para-boş geler,
Yşkyndan ýanar ýüregim, yandygym maňa hoş geler.

Yşkyň oduna yandygym, aglamak oldy güldüğim,
Dost saňa zary kyldygym, münkürlere söweş geler.

Söylär isem sözüm söweş, söylemesem jigerim baş,
Jahanda doly hilegär, her birinden bir daş geler.

Gör, nije daşlar atylar, dost üçin başlar tutular,
Geler, köňüle batylar, halymyza haldaş geler.

Biziň halymyzdan bilen, kimdir yşka münkür olan,
Biziň söwdügimiz Hakdyr, bu halka göz-u gaş geler.

Erenler muňa galmady, bardy, ýolunda durmady,
Hakky jandan söýenlere jümle älem gardaş geler.

Nije-nije salatynlar zebun olur yşk elinde,
Her kim bu ýola düşerse, ol bu ýola ýuwaş geler.

Misgin Yunus, bil özüňi, dosta açyp şol gözüňi,
Haýsy burçdan bakar iseň, ol soltana güneş geler.

Hormatly bir zatdyr yşk

Eşidiň, eý, ýaranlar, gymmatly bir zatdyr yşk,
Her ýetene berilmez, hormatly bir zatdyr yşk.

Hem jepadyr, hem sapa, Hamzaýy atdy Kafa,
Yşk biledir Mustapa, döwletli bir zatdyr yşk.

Daga düşer ýel eýlär, köňüllere ýol eýlär,
Soltanlary kül eýlär, jüretli bir zatdyr yşk.

Kime kim yşk urdy ok, gussa ile gaýgy ýok,
Perýat ile ahy çoh, pyrkatly bir zatdyr yşk.

Deňizleri gaýnadar, möwje geler, oýnadar,
Gaýalary oýnadar, kuwwatly bir zatdyr yşk.

Akyllary çasyrar, derýalara düşürer,
Nije jiger bişirer, keý otly bir zatdyr yşk.

Misgin Yunus neýlesin, derdi kime söylesin,
Barsyn, dosty toplasyn, lezzetli bir zatdyr yşk.

Ýüregime direndi

Ýene ýüzüni gördüm, ýene ýüregim ýandy,
Dost, seniň ýşkyň ody ýüregime direndi.

Görkli ýüzüni gören, könlüni saňa beren,
Belli tapynda duran, ne doýdy, ne bezikdi.

Jöwherdir se:in sözün, güneşden ary ýüzün,
Şekerden datly sözün her kim gördi utandy.

Bu könlüm garyp idi, jigerim kebap idi,
Görkli ýüzüni gördüm, içim-daşym bezendi.

Yunus Emre bikarar, şol hub ýüze intizar,
Senden aýrylmaz nazar, bardy, ýakyldy ýandy.

Maña wepadar olmady

Kime köňül berer isem, meniň bile ýar olmady,
Halym bilip, derdim sorup, maña wepadar olmady.

Hakdan, meger, takdyr idi, aşyk oldy köňlüm saňa,
Hiç kimseler meniň kibi yşka giriftar olmady.

Yşkdan şykaýatym ýokdur, öz ykbalymdan durur,
Öz ýoluny gözlemeýän adam dälidir, är olmady.

Yşk bir uly halat durur, bir nijee berir Taňry,
Bir nijeler galdy mahrum, yşkdan habardar olmady.

Yşk bir uly nazar durur, aşyk janlar-etenlerdir,
Yşka düşmeen köňül weýran durur, şehr olmady.

Ybrahyma Nemrut odun yşkdyr gülistan eýleen,
Yşkdan nazar ýeter bize, gülzar oldy, nar olmady.

Yşkda pidalar çoh olur, aşyklara gaýrat gerek,
Ýunus aşyk olduň ise, aşyklarda ar olmady.

Döwranyň sürer ýözerin

Eý, dost, ýşkyň deňizine girem, garkolar ýözerin,
Iki jahan meýdan ola, döwranyň sürer ýözerin.

Girem deňize gark olam, ne elif, ne mim, dal olam,
Dost bagynda bilbil olam, güllerin tirer ýözerin.

Bilbil oluban saýryýam, köňül olam, jeset tutam,
Başymy elime alyp, ýoluna berer ýözerin.

Bilbil oluban saýryýam, eý, nije köňüller güýdem,
Ýüzüm ýşk ile deňbe-dem topraga sürter ýözerin.

Şükür, gördüm didaryny, içdim wysalyň ýaryny,
Bu menlik-senlik şähriniň merkini berer ýözerin.

Yunusdyr ýşk awarasy, biçäreler biçäresi,
Sendedir derdim çäresi, dermanym sorar ýözerin.

Hyzyr kibi gezer oldum

Girdim yşkyň deňzine, deňizçi deý ýüzer oldum,
Keş edibän deňizleri, Hyzyr kibi gezer oldum.

Jemalyny gördüm düşde, çoh gözledim ýazda-gyşda,
Hiç tapmadym dagda-daşda, deňizleri süzer oldum.

Sordum deňiz eýesine, yрак degil ýakynyna,
Girdim köňül synygyna, köňülleri düzer oldum.

Weýran köňlüm eýledim şehr,
muňa meňzeş şehr nirde bar,
Gaznasyndan aldym göwher,
dükan ýüzün bozar oldum.

Men ol dükandar gulyýam, göwherler bile doluýam,
Dost bagynyň bilbiliýem, pudakdan gül üzer oldum.

Ol pudakda biter iman, iman bitse gider güman,
Daýym işim budur heman, nebsime bir duşman oldum.

Hanym bu tene gireli, nazarym yokdur altyna,
Düşdüm ayaklar astyna, toprak kibi tozar oldum.

Tenim toprak, tozar yolça, nebsim elter meni ýenje,
Gördüm, nebs galasy beýik, gazma aldym, gazar oldum.

Bu nebs bile dünýä pany, bu dünýäge gelen hany,
Aldatdyň, eý, dünýä meni, işlerinden bezer oldum.

Yunus sordy, girdi yola, ähli gurbetleri bile,
Öz jigerim gany bilen waspy-halym ýazar oldum.

Könlüm karar kylvaz meniñ

Ger dogrymy söylär isem, kimse dilim bilmez meniñ,
Eger sabyr eýlär isem, könlüm karar kylvaz meniñ.

Eý, dostlar, akly barlar, siz aýydyñ, men nädeýin,
Ol dost ýüzün göreliden aklym başa gelmez meniñ.

Munuñ kibi tertip bile meniñ işim barmaz başa,
Elimden iş galar ise, janymdan iş galmaz meniñ.

Ne däliýim, ne akylam nämä meñzär meniñ işim,
Yşk deñizine gark olup geldim, janym doýmaz meniñ.

Muhabbetiñ ody meniñ yüregime düşdi ýanar,
Ýandygymça artar odum, döwrüm geçip solmaz meniñ.

Jümle Haka ýol bardylar, sabyr ile Hakka ýetdiler,
Yşkyñ asly otdan durur, sabrym ile olmaz meniñ.

Nije diýdim bu könlüme: bar sabyr eýle, dek otur,
Şol dem daha beter olur, ögüdimi almaz meniñ.

Bu Yunusyñ çün şekili ölüp toprak olur ise,
Ruhum yşk söýgüsi, biliñ ki, hiç gitmez meniñ.

Gözüm yaşy diñmez meniñ

Deñiz oldy piýalalar, suwsuzlygym ganmaz meniñ,
Iññildilerim egsilmez, gözüm yaşy diñmez meniñ.

Gel, soraly biziñ ile kim giresi bakjalara,
Daýym saýrar bilbilleri, gülüstanyñ solmaz meniñ.

Biziñ iliñ bakjalary, daýym täzedir gülleri,
Abadandyr bostanlary, agýar gülüm üzmez meniñ.

Mansur kadehin ençe gez magşugym sundy elime,
Dört ýanymdan ot urdular, kimse halym bilmez meniñ.

Ýana-ýana kül oluban sen magşugymyñ ýoluna,
Günde mün gez ýanar isem,
dostdan ýüzüm dönmez meniñ.

Janym yşkyñ külüñine, Perhat olup, tutdum başym,
Daýym daglary keserim, Şirinim hiç sormaz meniñ.

Yunus aýdar, eý soltanyñ, yşkyñ ile ýandy janym,
Gel, kylar iseñ dermanym, aýry janym ölmez meniñ.

Yşkdyr ýoldaşym meniň

Her nireýe döner isem, yşk biledir işim meniň,
Odur könlümde teşwişim, hem yşkdyr ýoldaşym meniň.

Yşksyzlara köýür özüm, onuň çün paş olur syrym,
Gördügimiz aşyklary, gaýnar içim-daşym meniň.

Bu yşk bize rahmanydyr, hem janymyzyň janydyr,
Onuň üçin şeytan ile her dem bu söweşiň meniň.

Meniň janym bir guşdur, kim göwräm onuň kapasydyr,
Dostdan habar gelejekdir, bir gün uçar guşum meniň.

Geldim, dünýä seýran etdim, ýa bu gün, ýa ertir gitdim,
Men munda eglenersem, munda bitmez işim meniň.

Yunus aýdar, men aşygam, hem aşygam, hem sadygam,
Bu aýry aşyklar kibi ýokdur zynatlarym meniň.

Dünýe bile isteýe any

Aşykmydyr ol magşuk üçin bermeýe jany,
Akylmydyr ol dünýe bile istee any.

Adammydyr ömrüni gullukda geçirmez,
Aryfmydyr ol aňlamaýa sud-u zyýany.

Alymmydyr ol ylmyna laýyk amaly ýok,
Jahylmydyr ol yşka sata iki jahany.

Abitmidir ol islemedi tagat-u yhlas,
Günäli diýmäñiz, özün günäli bileni.

Esrikmidir ol şeraby noş etmedi dosta,
Eýi diýmäñiz gaflat bile nebse uýany.

Köñülmidir ol hikmete kylmady pikirler,
Ya, gözmüdir ol ýaş ýerine dökmeýe gany.

Misgil Yunusyň sermaýasy ýokdur ylahy,
Ylla söýüjidir seni yşk bile söýeni.

Dosta ýalňyz yetmişler

Dürli-dürli jepanyň adyna yşk bermişler,
Bu jepaýa ulaşan dosta ýalňyz yetmişler.

Her kim yşka erişe, yşk anyňla baryşa,
Kim yşka müşderise, janyňa ot urmuşlar.

Her kim yşka sataşdy - ol dem gaýnady-daşdy,
Kim dälidir, kim akyl - dört ýanynda durmuşlar.

Yşk durur apat-bela, dönderer haldan-hala,
Dost elinden piýala, hoş şirinlik olmuşlar.

Yşkdyr Ýunusyň jany, başynda serenjamy,
Yşka münkür adamy bu meýdandan sürmüşler.

Dawa gerekmez

Bize didar gerek, dünýä gerekmez,
Bize many gerek, dawa gerekmez.

Bize gadyr gijesidir bu gije,
Goý, erte olmasyn, säher gerekmez.

Bize yşk şerbetinden sun içeli,
Bize uçmahda köwser gerekmez.

Badalar doly-doly, içeliň biz,
Biz esrik olmarys, humar gerekmez.

Yunus esreýibän düşdi susaga,
Çagyryr Tapdygyny, är gerekmez.

Jümlesin beýan eýlärem

Uş ýene geldim men munda, syr sözün aýan eýlärem,
Bir söz bile ýeri-gögi, jümlesin beýan eýlärem.

Dilär isem-ten eýlärem, dilär isem jan eýlärem,
Könlümi Tur, janym Musa, tagt-y Süleýman eýlärem.

Dirilik maňa garşy gele, dirligiň boýnuna uram,
Ölüm eger wajyp ola, janymy gurban eýlärem.

Ezraýyl ne kişidirki - kast ede bilmez janyma,
Men onuň kastyny ýene özüne zyndan eýlärem.

Ýa, Jebraýyl kim ola, kim hökm ede meni ahyma,
Ýüz mün Jebraýyl kibiýi bir demde parran eýlärem.

Bu bizden önje gelenler, manyýy pynhan kylanlar,
Men eneden dogmuş kibi, geldim ki urýan eýlärem.

Yunus seniň köňül öýüň Hak barlygyndan doludyr,
Uş geldim ki aşyklara barlykdan yhsan eýlärem.

Şimdi gorkudan gutuldym

Ahyrda men meni bildim, ýakyn bil kim Hakky tapdym,
Hakky tapynçady gorkym, şimdi gorkudan gutuldym.

Indi hiç gorkmazam, bir zerre gaýrymyzam,
Men şimdi kimden gorkaýyn, gorkdugym bile ýar oldum.

Ezraýyl gelmez janyma, soragçy gelmez gabryma,
Bunlar menden ne sorsunlar, ony sorduran men oldum.

Ya, men onça haçan olam, onuň buýrugyn buýuram,
Ol geldi, köňlümüz doldy, men oňa bir kân oldum.

Yşklylar bizden alalar, yşksyzlar het ne bileler,
Kimler ala, kimler bere, men bir uly dükan oldum.

Yunusa Hak açdy gapy, Yunus Haka egdi başy,
Baky döwlet meniňkimiş, men gul idim, soltan oldum.

Soltan tutaram

Ne diýr isem hökmüm ýörir, elimde perman tutaram,
Näder isem hökmüm rowan, çün hökm-i soltan tutaram¹.

Yns bile bu jyn-u peri, döwler meniň hökmümdedir,
Tagtym meniň ýel göterer, möhr-i Süleýman tutaram.

Iblis-u Adam kim olur, ýa aza, ýa azdyra,
Jümle meňki, eýi-ýowuz ählisini men tutaram.

Dünýä meniň ryskym durur,
 kowmy meniň kowmum durur,
Her dem mende takdyr ýörir,
 takdyry jandan tutaram.

Seniň kibi jan bar eken, aby-haýýat isteýeni,
O tümlüge gireni men ony haýwan tutaram.

Onsuz olursam ölüýem, onuňla diri oluram,
Siz sanmaňyz ki dirligi, hemişe jandan tutaram.

Dinim-imanyň ol durur, onsuz olursam dünýäde,
Ne buta, haça taparym, ne din-u iman tutaram.

Yunus aýdar, men ol menim, az görmegil, men ol menim,
Men ne diýsem, ol dost tutar, dost diýdigin men tutaram.

¹ Tutmak - kabul etmek, saklamak, bolmak, hasap etmek.

Jan şükрана beri gelem

Dost elinden öler isem, hiç gümansyz ýene gelem,
Ganymat görüp bu demi, jan şükрана beri gelem.

Janyň diri tutan kişi dost ýaryndan uzak düşer,
Pida kylam ýüz mün jany, yraklykdan bari gelem.

ferjis kibi ol dost meni yetmiş gez öldürür ise,
Mün gez ýene ölür isem, ýüz mün gez ileri gelem.

Ýüz mün gezek dogam-batam,
dost burçunda jöwlan kylam,
Hem munda olam, hem anda, munda-anda bary-gelem.

Adaglandym neçäre, ýörärim dün-gün awara,
Soranlara jogap budur: isteyibän sorry-gelem.

Mün ýyl toprakda ýatarsam,
men goýmanam Enel-Hakky,
Ne wagt gerek olur ise, yşk nepesin uru-gelem.

Eý, ynançsyz, gel gabryma, dost adyny aýyt-çağyr,
Kepen donun para kylyp, topragyndan turu-gelem.

Mundan beýle ne oljagyn her bir akyl şerhetmeýe,
Yunus aýdar, aşyklara dost habaryň beri-gelem.

Şu ýoldan urup geldim

Ýalan degildir sözüň, bak ýüzüme, aç gözüň,
Örtülmedi yz heniz, şu ýoldan urup geldim.

Eýýup oldum tenime, jepa kyldym janyma,
Çagyrdym suwhanymy, gurtlar doýuryp geldim.

Zekerýa oldum, gaçdym, ýetdim, agaja çykdim,
Ganym dört ýana saçdym, depäm dildirip geldim.

Musaýle Tura çykdim, mün bir kelime kyldym,
Bu halaýyk bilsinler, anda boluban geldim.

Isa oldum gudratdan, bahana bir awratdan,
Inaýet oldy Hakdan, öli direlip geldim.

Jirjis olup basyldym, Mansur oldum asyldym,
Hallaç pamugy kibi munda atylyp geldim.

Muhammedi bir gije Hak okydy Magraja,
Seretseler uçdan-uja bile yüz sürtüp geldim.

Ýalňyz ol suwhan idi, pygamberler janydy,
Ýunus pynhanydy, surata bürenip geldim.

Giderem, aklym başymdan çaşyban,
Ýanaram, yşkyň oduna düşübän.

Ot taşladyň janyma, dün-gün ýanar,
Ýanaram lowlap, lowlap, tutaşyban.

Yşkdan ne bar, eger syndym ise,
Yşk bile kim synmady ugraşyban.

Aşyk algyl magşugyň didaryny,
Magşuk olgul yşk bile sarmaşyban.

Ýunus, janyň yşga ber şükranala,
Kimseler tapmaz ertir isteşibän .

Är etegin tutdum ahy

Eý, ýaranlar, eý, gardaşlar, görüň meni, nâtdim ahy,
Äre ýetdim, äri tapdym, är etegin tutdum ahy.

Janyň bir gözsüz jan idi, içi doly sen-men idi,
Tutdum misginlik etegin, men menzile ýetdim ahy.

Gorkar oldum bir Taňrydan, bizar oldum başgalardan,
Işbu işim arzuwyla men ýoluma gitdim ahy.

Giderdim köňülden kinäm, kineliniň ýokdur dini,
Eý, ýaranlar, men bu sözi uludan eşitdim ahy.

Aňladym özüň halymy, gözledim dogry ýolumy,
Tutdum ulular etegin, hezrete men ýetdim ahy.

Aşyk iseň misgin Ýunus hezrete tutgul yüzüňni,
Aňlaýana göwher durur, söz sarrafa¹ satdym ahy.

¹ Sarraf - altyn söwdagäri.

Gerçek äre yetmeýinçä

Aklym başyma gelmedi, yşk şerabyn datmaýynça,
Özüm-özümi bilmedim, gerçek äre yetmeýinçä.

Öz bilişi bilen kişi, ýetermi bir menzile,
Allaha yetmeýen galyr äre etegin tutmaýynça.

Bar, din-iman gerek ise, eýi direl bu dünýäde,
Ertir anda bitmez işiň, bu gün munda bitmeýinçä.

Bilbil dahy aşyk güle, nazar Hakdan olur gula,
Bir kalam gelmez dile, köňüllerde ýanmaýynça.

Köňüllerde bu syrymy, sakynman diýdim sözümi,
Aşyk ne gatlanar söze, yşk matagyn satmaýynça.

Biçäre Yunusyň sözün keý aşyk gerek aňlaýa,
O guş dilidir, neýlesin, öwüt bermez saýraýança.

Içdik alhamdülylla

Hakdan gelen şerbeti
Içdik alhamdülylla.
Şol gudrat deňizini,
Geçdik alhamdülylla.

Şol garşyky daglary,
Bakjalary, baglary,
Saglyk-sapalyk bile
Aşdyk alhamdülylla.

Gury idik, ýaş olduk,
Aýak idik, baş olduk,
Ganatlandyk, guş olduk,
Uçduk alhamdülylla.

Bardygymyz illere,
Şol sapa köňüllere,
Baba tapdyk manysyn
Saçdyk alhamdülylla.

Bäri gel, baryşaly,
Yat olsaň tanyşaly
Atymyz eýerlendi
Gitdik alhamdülylla.

Indik, Rumda gyşladyk,
Çoh haýyr-şer işledik,
Şu bahar geldi döne,
Göçdük alhamdülylla.

Direldik, çeşme olduk,
Birleşdik derÿa olduk,
Soñra deñize dolduk,
Daşdyk alhamdülylla.

Tapdygyñ tapysynda¹,
Gul olduk gapysynda.
Yunus, misgin, çyg idik,
Bişdik alhamdülylla.

¹ Tapy - şertnama, emr, dergäh.

Alana satmaga geldim

Meniñ munda kararym yok,
men munda gitmäge geldim,
Bezirgenem, matagym çoh,
alana satmaga geldim.

Men gelmedim dawa üçin, meniñ işim söýgi üçin,
Dostuñ öýi köñüllerdir, köñüller almaga geldim.

Dost esrigi дәliligim, aşyklar biler neligim,
Çalışyryban ikiligim birlige yetmäge geldim.

Ol agadyr, men guluýym, dost bakjasy bilbiliýem,
Ol agamyñ bakjasynda şat olup saýraýa geldim.

Munda bilişmeýen janlar, anda bilişemez aňlar,
Munda bilişip dost bile, halym arz etmäge geldim.

Yunus Emre aşyk olmuş, magşugyñ derdinden ölmüş,
Gerçek äriñ gapysynda halym arz etmäge geldim.

Anda gonuban göçdi

**Erenlerin könlünde ol soltan dükan açdy,
Nije biziñ kibiler anda gonuban göçdi.**

**Jümle erenler uçdy, daglar-depeler geçdi,
Yşk gazanyna düşdi, gaýnaýybany bişdi.**

**Bu dünýäniň mysaly meňzär murdar göwreýe,
Itler murdara üýşdi, Hak dosty, goýdy gaçdy.**

**Aşykmy diýern ana, jan terkini urmady,
Asyk ana diweler melamat dile düşdi.**

Yene esridi Yunus, Tapdyk Yüzün görenden,
Meger, anyñ könlünden bir owurt şerbet içdi.

Senden yüzüm döndermezem

Yüz mün jepa kylsañ maña,
senden yüzüm döndürmezem,
Janyrm dahy alyrysañ,
senden yüzüm döndürmezem.

Seni söyeyem jan bile, gul olmuşam perman bile,
Ant içerem Kuran bile, senden yüzüm döndürmezem.

Kilisee diŷrseñ, girem, nakus¹ dahy diŷrseñ çalam,
Aşyklarda vökdur galam, senden yüzüm döndürmezem.

Isamysyñ, Musamysyñ, ýa Ýusub-y Kenganmysyñ,
Wallah ki janlar janysyñ, senden ýüzüm döndürmezem.

Yunus, gerçek aşygyysam, Hak yoluna sadygyysam,
Hyzmatlara laýygyysam, senden ýüzüm döndürmezem.

¹ Nakus - hristian metjēdindāki jār.

Zynhar eliñden goÿma

Sen bu jahan mülküne geldim-gelmedim diyme,
Tut övlüyä etegin, zynhar elindən goyma.

Gapyl olma ömrgeçdi, bir nije ýylyň aşdy,
Yşkdyr, gaýnady-daşdy, bildim-bilmedim diýme.

Yşk bikarar deňizdir, janyňy yşka ýüzdür,
Deňizde deňizçi bar, ýüzdüm-ýüzmedim diýme.

Gämi deñize girdi, bir zaman jöwlan urdy,
Bir gün gämi gark oldy, bildim-bilmedim diýme.

Deñizdäki ýalkymlar, jöwlan urar balyklar,
Yunus, deñiz möwjüne çümdüm-çümmedim diýme.

Eÿ, rehmeti çoh, Hudaÿym

Hak hudaÿym, Hak Hudaÿym,
senin kibi yok Hudaÿym,
Günâhlerimiz bagyşlagyl,
eÿ rehmeti çoh, Hudaÿym.

Gullar seniñ, sen gullaryñ, günähleri çoh munlaryñ,
Uçmaha goý munlary, münsinler byrak, Hudaýym.

Ne soltan, ne baýlardasyň, ne köşgi saraýlardasyň,
Girdiň misginler köňlüne, etdiň düşelge Hudaýym.

Ne ylmym bar, ne tagatym,
ne güýjüm bar, ne takatym,
Meger, senden inäyetim,
kylgyl ýüzüm ak, Hudaýym.

Bagyşlagyl sen Ýunusy günähli gullaryň bile,
Eger sen bagyşlamazson,
keý agyr pyrak, Hudaýym.

Gel, dosta gideli, kõnül

Bir nazarda galmaýaly, gel, dosta gideli, kõnül,
Hesret ile ölmeýeli, gel, dosta gideli, kõnül.

Gel, gideli jan durmadan, surat terkini urmadan,
Araýa duşman girmeden, gel, dosta gideli kõnül.

Gel, gideli, galma yrak, dost üçin bolaly häzir,
Şeýhiň ýanyndadyr durak, gel, dosta gideli, kõnül.

Terkedeli il-u şähri, dost üçin kylaly zary,
Ele getireli ýary, gel, dosta gideli, kõnül.

Bu dünýäge galmaýaly, panydyr, aldanmaýaly,
Bir eken, hiç dönmeýeli, gel, dosta gideli, kõnül.

Biz bu jahandan göçeli, ol dost iline uçaly,
Arzuw-höwesden geçeli, gel, dosta gideli, kõnül.

Öňbaşçy olgul sen maňa, ýola düşeli, eý kõnül,
Bakmaýaly önden-soňa, gel, dosta gideli, kõnül.

Bu dünýä olmaz paýydar, aç gözüňi, janyň oýar,
Olgyly maňa ýoldaş-u ýar, gel, dosta gideli, kõnül.

Ölüm habary gelmeden, ajal ýakamyz almadan,
Ezraýyl hemle kylmadan, gel, dosta gideli, kõnül.

Gerçek erene baraly, Hakyň habaryň alaly,
Ýunus aşygy tapaly, gel, dosta gideli, kõnül.

Bize güler bar

Yar, yüregim, yar, gör ki neler bar,
Toprak içinde bize güler bar.

Göy, gülen gülsün, Hak biziñ olsun,
Gapyllar ne bilsin, Haky söyler bar.

Bu ýol uzakdyr, menzili çohdur,
Geçidi yokdur, çuññur suwlar bar.

Her kim merdana - gelsin meýdana,
Galmasyn jana - kimde hünär bar.

Yunus, sen munda meýdan isteme,
Meýdan içinde merdanalar bar.

Yüzün göresim geler

Bu wujudym şährine her dem giresim geler,
İçindäki soltanyň yüzün göresim geler.

Eşiderem sözüni, göremesem yüzüni,
Yüzüni görmeklige janyym beresim geler.

Magşugyň hylwatynyň ýedi gapysy bardyr,
Ol gapydan içeri seýran kylasym geler.

Her gapyda bir kişi, yüz mün çorusy bardyr,
Yşk gylyjyn guşanyp, jümle gyrasym geler.

Erenleriň söhbeti artdyrar magryfeti,
Bidertleri söhbetden her dem süresim geler.

Leýli-u Mejnun menem, şeydaýy Rahman menem,
Leýli yüzün görmäge Mejnun olasym geler.

Dost oldy bize myhman, munça ýyl, munça zaman,
Gerçek Ysmaýyl kibi gurban olasym geler.

Erenleriň nazary topragy göwher eýlär,
Erenler gadamynda toprak olasym geler.

Yarymdan ilçi geler, janymdan habar dilär,
Merkepden inibän pyýada barasym geler.

Misgin Yunusyň nebsi, dört tebigat içinde,
Yşk bile jan syryna pynhan barasym geler.

Söygüsi bar aşykdyr

Yşksyz adam dünýäde, belli bilni ki ýokdur,
Her biri bir zatlara söygüsi bar aşykdyr.

Taňrynyň dünýäsinde ýüz mün dürli söýgi bar,
KABul et öz-özüne, gör, haýsysy laýykdyr.

Biri Rahman-u rahym, biri Şeytan-u rajym,
Onuň ýazygy-muzdy¹ söygüsine baglydyr.

Dünýäde pygamberiň başyna geldi bu yşk,
Terjimany Jebraýyl, magşugy-da Halykdyr.

Omar-u Osman, Aly - Mustapa ýaranlary,
Bu dördüniň ulusy Ebu-Bekri Syddyhdyr.

älem görki Mustapa magraja çykansoňra,
Taňrydan diledigi ummatyna azykdyr.

Yunus, saňa hakykat bu durur buýurdygy,
Göz bile gördügiňe döňüp bakma ýazykdyr.

¹ Ýazygy-muzdy - söýdügi-söýmedigi.

Tapdym ol jananymy

äşgäre kyldym bu gün pynhanymy,
Jan beribän tapdym ol jananymy.

Jan köñül haýran galypdyr magşuga,
Magşuk bile sürerin döwranymy.

Dert gerekdir, dert gerekdir, dert gerek,
Kim gerek derde berem dermanymy.

Bimekan men, onuň üçin dünýäde
Hiç kimse bilmez meniň mekanymy.

Ony tapdym-u näderem başgaýy,
Talaňa berdim bu gün dükanymy.

Top meniň, çewgany aldym, çalaryn,
Kim ala bu topdan jewganymy.

Yer meniňdir, gök meniňdir, arş meniň,
Gör, neneňsi germişem saýwanymy.

Yunus oldy ise, adym ne ajap,
Okuýalar depder-u diwanymy.

Yüzüni ak ede bir söz

Sözi manyly kişiniñ,
Yüzüni ak ede bir söz.
Sözi bişirip diýeniñ,
Işini sag ede bir söz.

Söz ola - kese söweşi,
Söz ola - bitire başy.
Söz ola - awuly aşy
Bal bile ýag ede bir söz.

Manyly sözi bişirgil,
Yaramazyny çasyrgyl,
Sözün akyllý düşürgil,
Diýmegil, çag ede bir söz.

Gel, ahy, eý, şähriýary,
Sözümizi diñle, bärî,
Mün bir göwher-u dinary,
Gara toprak ede bir söz.

Kişi biler söz demini,
Diýmäge sözün kemini,
Bu jahan jähennemini,
Sekiz uçmah ede bir söz.

Ýöri, ýöri ýoluñ bile,
Gapyl olma biliñ bile,
Keý sakyn keý diliñ bile,
Janyňy dag ede bir söz.

Yunus, imdi söz ýolundan,
Söyle sözi asylyndan,
Keý sakyn o şeýh ýanyndan,
Seni yrak ede bir söz.

Hereketim gyş meniň

Yoý, maňa derwüş diýen, näm ola-derwüş menem,
Derwüşlik ýaýlasynda hereketim gyş meniň.

Derwüş adyn edindim, derwüş donun dolandym,
Ýola bakdym utandym, bar işim ýalnış meniň.

Hyrkam, täjim gözlärin, ýalnış işler işlärin,
Her ýanymda gizlärin, münidir ýalnış iş meniň.

Ýoldan habar sorarlar, aýdaryn, ynanarlar,
Kalbym sapdyr synarlar, waý, ne duşwar iş meniň.

Içerime bakarsyň, ýarym pulluk bir zat yok,
Daşymyň gowgasyndan älemler dolmuş meniň.

Yunus aýdar, ýaranlar, eý, gerçegim erenler,
Bu ýolda olan hallar Allaga galmyş meniň.

Güldüm ise ne oldy

Istär idim Allahy, tapdym ise ne oldy,
Aglar idim dün-u gün, güldüm ise ne oldy.

Erenler meýdanynda togarlanan top idim,
Patyşa jewganynda galdym ise ne oldy.

Erenler söhbetinde deste gyzyl gül idim,
Açyldym ele geldim, soldum ise ne oldy.

Alymlar, müderrisler medresede tapdylar,
Men harabat içinde tapdym ise ne oldy.

Eşit Yunusy eşit, ol ýene dâli olmuş,
Erenler manysyna çümdük ise ne oldy.

Unutdyň kyýamaty

Niçe bir besleýesin bu kaddyňy-kamaty,
Düşdüň dünýä zowkuna, unutdyň kyýamaty.

Toprakdan ýaradyldyň, ýene toprakdyr ýeriň,
Toprak olan kişiler nâder bu alamaty.

Akyl degil, dälidir beýik saraýlar guran,
Akybet weýran olur jümläniň ymaraty.

Dürüs gazan, iý, iýdir, bir köňüle girewer,
Ýüz kâbeden ýegräkdir bir köňül zyýaraty.

Keramatym bar diýen, halka hileler satan,
Nebsin musulman etsin, bar bolsa keramaty.

Nebsin musulman eden, Hak ýola dogry giden,
Ertir oňa oluşar Muhammet şepagaty.

Ýüz mün pygamber gele, hiç şepagat olmaýa,
Waý, eger olmaz ise Allanyň inäýeti.

Ýunus, imdi sen dahy gerçeklerden olagör,
Gerçek erenler imiş jümläniň zyýaraty.

Bir garyp newaz bile

Uly diwan gurula, anda gulluk sorula,
Müñ tekepbir bermeýe bir garyp newaz bile.

Egriler egri bile, dogrular dogry bile,
Ýalan ýalany söýer, gammazlar gammaz bile.

Kimi dukana bakar, kimi hoşluklar söýer,
Kimi bir pula mätäç, kimisi janbaz bile.

Gula nesip etdigin soltan elden alamaz,
Zülkarneýn neýledi ýa Hyzır-u Ylýas bile.

Görmezmisiñ Edhemi-tagtyny terk eýledi,
Hak ýanynda has oldy, bir esgi dony bile.

Bu dünýäýe ynanma, dünýäýi menim sanma,
Niçeler menim diýşim, giderler bir biýz bile.

Yşk ýagmyry damjasy köñül gögünden damar,
Söýgi ýeli göterer ýagmyry aýaz bile.

Yunus, imdi gam iýme, nädem, ne kylam diýme,
Geler kişi başyna ezelde ne ýazyla.

Söyle, bilbiljigim, söyle

Yene yaz günleri geldi,
Söyle, bilbilim, söyle.
ähli çiçekler bezendi,
Söyle, bilbiljigim, söyle.

Gyş çykyjak, geldi bahar,
Janyňy gaflatdan oýar,
Jennete döndi her diýar,
Söyle, bilbiljigim, söyle.

Yaşyl don geýdi agaçlar,
Perwaz urup uçar guşlar,
Nepesiň janlar bagyşlar,
Söyle, bilbiljigim söyle.

Yşk bile eýlegil joşy,
Gider köňlünden teşwişi,
Çykyban gülzara garşy
Söyle, bilbiljigim, söyle.

Gury tikende gül biter,
Hesretinden kine ýiter,
Dertlimisiň menden beter,
Söyle, bilbiljigim. söyle.

O bilbil aşykdyr güle,
Aşygyň halyn kim bile
Güle garşy hoş yşk bile,
Söyle, bilbiljigim söyle.

Gudrat gəznasy açyldy,
äleme rehmet seçildi,
Hülle donlary biçildi,
Söyle, bilbiljigim, söyle.

Ganatyň açabilirsin,
Açyban uçabilirsin,
Derýalar geçebilirsin,
Söyle, bilbiljigim söyle.

Öýjükdən balaň aldylar,
Seni diwana kyldylar,
Zamana beýle diydiler,
Söyle, bilbiljigim, söyle.

Geçdi, wah, ömrümiň bary,
Goýa gidersin gülzary,
Yunusyň söýgüli ýary,
Söyle, bilbiljigim, söyle.

Wah, janym, duýamaz

Niçeler bu dünýäde günähini ýuwamaz,
Ömri geçer yok yere, eý wah, janym, duýamaz.

Bir nije kişileriň gaffat gözün baglamyş,
Hak ýoluna diýr iseň, bir pişmejik beremez.

Bu dünýä bir gelindir, yaşyl-gyzyl bezenmiş,
Kişi ýene geline bakybany doýamaz.

Eý, nije arslanlary alyr-äkider ölüm,
Ezraýyl penjesine bir yoksulça dözemez.

Bar, indi, misgin Yunus, urýan olup gir ýola,
Ýüz garakçy gelirse, yalaňajy soýamaz.

Şol bir garynja imiş

Erenleriň ýollary inçeden inçe imiş,
Süleýmana ýol kesen şol bir garynja imiş.

Ol garynja söýledi, Süleýmana ýol diýdi,
Ol garynja söýledigi jogap alynça imiş.

Kim kimsäniň götermedi malyny,
Mal göterdim diýenler eli ýetinjä imiş.

Kim kime ne diýr ise, eger haýyr-u, eger şer,
Alla berer jezasyn, gelen ýol inçe imiş.

Könlüm maňa aýdardy, seni söýerim diýrdi,
Könlüm meni söýdügi dosta ýetinjä imiş.

Könlüm aýdar, baraýyn, maňa ýene döneyin,
Könlüm uýdugy maňa dosty tapynça imiş.

Ýaranlarym aýdarlar: aşyk melamat gerek,
Geldi meniň başyma, ol söz ýerinjä imiş.

Yşkyň göz ýaşlary dün-gün döküler, durmaz,
Aşyk gan agladygy magşuk sorynça imiş.

Dört kitabyň manysyn okadym, äşgär kyldym,
Yşka gelijek gördüm, bir uly kelam imiş.

Men derwüşem diýenler, haramy iýmeýenler,
Haram iýilmedigi ele girinjä imiş.

Aýdyrlar: pylan öldi, mülk bile maly galdy,
Ol malyň çüýremesi ysy ölünçä imiş.

İki kişi söýleşir: Yunusy görsem diýe,
Biri aýdar: men gördüm, bir aşyk goja imiş.

Ah, nädeýin ömrüm seni

Yok ýere geçirdim ömri, ah, nädeýin, ömrüm seni,
Seniňle olmadym gany, ah, nädeýin, ömrüm seni.

Geldim-u geçdim, bilmedim, aglaýyp gussa iýmedim,
Senden aýrylam, diýmedim, ah, nädeýin, ömrüm seni.

Seni maňa ýar saýardym, saňa wepadar saýardym,
Agýar imişsiň, bilmedim, ah, nädeýin, ömrüm seni.

Hany saňa ynandygym, söýünibän, gözledigim,
Gazandygym bary galar, ah, nädeýin, ömrüm seni.

Gidip ýene gelmersiň sen, gelip meni tapmarsyň sen,
Bu begligi sürmersiň sen, ah, nädeýin, ömrüm seni.

Çün meni goýup gidesiň, baryp gabyra giresiň,
Anda gelip söyleýesin, ah, nädeýin, ömrüm seni.

Haýryň şeriň ýazgyly seň, ömrüň ýüpi üzüler seň,
Surat menden bozularsyň, ah, nädeýin, ömrüm seni.

Misgin Yunus gidersin sen, nirä sapar edersin sen,
Hesret bile galarsyň sen, ah, nädeýin, ömrüm seni.

Ylla gül eýlär

Ança zar eýlär kim şol bilbil eýlär,
Any ol eýlemez, ylla gül eýlär.

Haçan gülde görür dostuň jemalyn,
Çagyryr kim meni, däl şol eýlär.

Ne görür gülde ýa, biçäre bilbil,
Ki gülüstana garşy gül-gül eýlär.

Ne gördi Leýlanyň ýüzünde Mejnun,
Akydyp göz ýaşyn, ab-u sil eýlär.

Ne görüňdi şu Perhadyň gözüne,
Gaýalar kesibän dosta ýol eýlär.

Ne görüňdi şa Ybraýym gözüne,
Täjini, tagtyny tar-u mar eýlär.

Kimin kapyr edip, kimin musulman,
Any kimse etmez, ylla ol eýlär.

Kimine dert berer, asla inletmez,
Kimniň dünýäde derdin boş eýlär.

Kimi baýdyr, kimi ýoksul, diýme kim,
Eger baýdyr, eger ýoksul ol eýlär.

Kimine bir aba bermez kim geýe,
Kiminiň atyna atlaz jul eýlär.

Kimini dünýäde haýwan ýaradyr,
Kimini özüne muhlys gul eýlär.

Kimiň elin alyr, Arşa çykaryr,
Kimin ýere çalar, gara kül eýlär.

Biçäre Yunusyň altyn sözünü,
Jahyla söýlemen, gyzy pul eýlär.

Andan içe şeyh-u paky

Doldur kadeh, sungul bize, yşk şerabyndan, eý, saky,
Ol badadan gerek bize, andan içe şeyh-u paky.

Söhbetimiz ylahydyr, sözüimiz köwser abydyr,
Şahymyz şahlar şahydyr, sazymyzdyr dost pyragy.

Kim ki bir dem söhbet ola, müfti-müderriş mat ola,
Bir yllahy döwlet ola, andan içen oldy baky.

Hyrka, tahýa ýol görkezmez, geýim bilen alym olmaz,
Din-diýanat olmaýynça, neýlärsiň bunça waraky.

Ýedi okydyň Kurany, tagat görkezersiň safy,
Çünki amal eýlemediň, gerekse, bar, ýüz müň oky.

Bir gez haja bardyň ise, müň gez gaza kyldyň ise,
Bir gez köňül ýykdyň ise, gerekse ýüz ýyl ýol söki.

Köňülmi ýeg, Kábämi ýeg, aýyt maña, akly ýeten,
Köňül ýegdir, çünki o Hak köňülde tutar otagy.

Goňşy bile goňşylary söýüň diýdi Hak resuly,
Magraç gijesi dost ile bu kelime oldy dahy.

Ýunus, seniň işiň budur, tutgul ulular etegin,
Dilärsen päk olasyň sen köňüllerde olgyl baky.

Otlamaga gelmişdir

Misgin Adam oglany nebse zebun olmuşdyr,
Haýwan janawer kibi, otlamaga gelmişdir.

Hergiz ölümin sanmaz, ölesi günü aňmaz,
Bu dünýäden bezikmez, gaflat ýadyn almyşdyr.

Oglanlar öwüt almaz, ýigitler toba kylmaz,
Gojalar tagat kylmaz, sarp ruzygär olmuşdyr.

Begler azdy ýolundan, bilmez ýoksul halyndan,
Çykdy rehmet könlünden, nebs kölüne çümmüşdir.

Yunus, sözi alymdan, zynhar olma zalymdan,
Gorkadurun ölümden, jümle dogan ölmüşdir.

Ne nebsimiz içindeýiz

Hiç bir kişi bilmez bizi, biz ne işiň içindeýiz,
Ne hyrsymyz bardyr biziň, ne nebsimiz içindeýiz.

Bir kimsäniň döwletine taň edibän biz gülmeyiz,
Ne münküriz alymlara, ne tersanyň haçyndaýyz.

Biz munuň neligin bildik, dünýäniň nesine galdyk,
Arzuwmyz nebs üçin degil, dünýä teperrüjindeýiz.

Yunus aýdyr, heý, soltanyň, özge şahym bardyr meniň,
Goý, dünýä altyn-kümüşiň, ne misde, bürünjideýiz.

Gussa we gamdan boş ýöri

Ýort, eý, köňül, sen bir zaman, asuda, paryg, hoş ýöri,
Gorkma, hiç dönme kimseden, gussa we gamdan boş ýöri.

Hakykata bakar iseň, nebsiň saňa duşman bolar,
Bar, indi ol nebsiň bile uruş, söweş, döwüş ýöri.

Nebsdir äri ýolda goýan, ýolda galar nebse uýan,
Ne işiň bar kimse ile, nebsiňe kaky boş ýöri.

Ister iseň bu dünýäde, ebedi serhoş olasyň,
Ýşk badasyn doly getir, on iki aý serhoş ýöri.

Dilär iseň bu dünýäniň şerinden olasyň emin,
Terk eýle bu kibr-u kini, hyrkaýa gir, derwüş ýöri.

Özgän bagyna girmegil, özgän gülüni tirmegil,
Bar kendi magşugyň ile, bakjada gol alyş ýöri.

Köňüllerde ys olmagyl, söhbetlerde çig olmagyl,
Çig bir zadyň ne dady bar, gel, ýşk oduna biş ýöri.

Yunus, imdi hoş söylärsiň, diňleýene şerh eýlärsiň,
Halka nesihat satynça, är ol, ýola ýüwür, ýöri.

Wallah, nazarym ýok durur

Sensiň meniň janyň jany, sensiz kararym ýok durur,
Uçmahda sen olmaz, iseň, wallah, nazarym ýok durur.

Baksam seni görür gözüm, söýlär isem sensiň sözüm,
Seni gözetmekden dahy ýeğräk şikarym ýok durur.

Söýlär isem dilimdesiň, gör dek dursam köňlümdesiň,
Köňlüm gözi seni söýer, aýry nigärim ýok durur.

Çün meni sen unutmuşsyň, şeýle ki saňa gitmişem,
Ne kalda, ne halda isem, bir dem kararym ýok durur.

Eger meni Jirjis kibi yetmiş gez öldürir iseň,
Dönem yza, saňa baram, çün meniň arym ýok durur.

Seni gördüm güneş kibi, jennet maňa zyndan kibi,
Jennetiňi zahyda goý, uçmahda arzym ýok durur.

Yunus, dahy aşyk saňa, görkez didaryňy ana,
Yarym dahy sensiň meniň, aýry didarym ýok durur

Yansa gerek, mundan beylä

Dost könlüme talañ saldy, nätse gerek, mundan beylä,
Derdi berendir janyma, yansa gerek, mundan beylä.

Derdin ile janyň ýanar, ömür geçer, döwran döner,
Gün geldikçe meñziň solar, solsa gerek, mundan beylä.

Bu ne ajaýyp sergüzeş, çykardy bagrymyzda baş,
Gözlerimden gan ile yaş aksa gerek, mundan beylä.

Öwlüýädir Hakyň syry, alnyndaky Alla nury,
Any söýen ahy-zary kylsa gerek, mundan beylä.

Sen hojasyň, men bir gulum, ebedi gullukda galam,
Bu sözümi jümle älem bilse gerek, mundan beylä.

Pena saraýyndan göçüp, bakylyk saraýna geçip,
Yşkyň şerabyndan içip, gansa gerek mundan beylä.

Görünler ki Yunus nätdi, baryban hezrete gitdi,
Katradyr ummana yetdi, dolsa gerek, mundan beylä.

Şol göz açyp-ýummuş kibi

Geldi-geçdi ömrüm meniň, şol ýel ösüp geçmiş kibi,
Häli maňa şeýle geler, şol göz açyp-ýummuş kibi.

Işbu söze Hak tanykdyr, bu jan göwreýe gonukdyr,
Bir gün çyka-gide kapasdan, guş gaçyp uçmuş kibi.

Bu dünýäde bir nesneýe ýanar içim, köýer özüm,
Ýigitlikde ölenlere - gök ekini kesmiş kibi.

Bir hassaýa bardyk ise, bir içim suw berdiň ise,
Ertir anda garşy gele, Hak şerabyn içmiş kibi.

Bu misgini gördüň ise, bir esgije berdiň ise,
Ertir anda saňa gele, Hak şerabyn içmiş kibi.

Yunus Emre bu dünýäde iki kişi galar diýrler,
Meger, Hyzyr, Ylýas, oda ab-i haýýat içmiş kibi.

Bu söz kandan gələr

Ey, sözleriñ aslın bilən,
Gel, diğ, bu söz kandan gələr.
Söz aslını aılamağın
Sanyr, bu söz menden gələr.

Söz bar, kylyr, köñüli şat,
Söz bar, kylyr dostuñy yat,
Eger horluk, eger yzzat,
Her kişiyə sözden gələr.

Söz garadan, akdan degil,
Yazyp, okamakdan degil,
Bu yöreğın halkdan degil,
Halyk owazyndan gələr.

Ne elif okydym, ne jim,
Ne barlykdandyr sözlerim,
Bilmeğə yüz mün munejjim,
Talyk ne ýldyzdan gələr.

Şugla bize Ağdan degil,
Yşk äri bu soğdan degil,
Ryzkymyz bu öğden degil,
Derğa-ğy ummandan gələr.

Owal köñül bilgide Hak,
Yazmyş idi çün bir warak,
Bu şimdi okylan sapak,
Ezel-i azadan gələr.

Yunus, bu dert bile ah et,
Gahr öğünde neğlär rahat,
Bu derde derman kefarat,
Ah bile köğmekden gələr.

Oýnaýyban utduň tut

Sen bu jahan mülküni Kapdan Kapa tutdum tut,
Ya bu älem malyňy oýnaýyban utduň tut.

Sen Süleýman köşgünde tagt gurup oturdyň bil,
Döw-ü periýe düp-düz hökümler eýlediň tut.

Sen Feridun gaznasyn Nowşirwan genji bile,
Karun malyňy dahy sen malyňa gatdyň tut.

Bu dünýä bir lukmadyr, agyzdadyr, çeynenmiş,
Çeynenmişi ne tutmak ha, sen any ýuwutdyň tut.

Ömrün ýene bir okdur, ýaý içinde dop-doly,
Dolmuş oky ne tutmak ha, sen any tiz atdyň tut.

Işbu jahan mülkünden aňsyzja üýn ederler,
Aňsyzlygy şimdi bil, häzirlenip gitdiň tut.

Çün deňize gark olduň, bogazyňa geldi suw,
Däli kibi çyrpynma, eý biçäre batdyň tut.

Hergäh ki nepes geler, ol kisänden egsiler,
Çün kise ortalandy, sen any tüketdiň tut.

Işbu ajal şerbetini, elbet, dadar isen,
Dadyşyňa şek yokdur, şimdi any datdyň tut.

Ahyr bir gün ölürsiň, ölüm bardyr, bilirsin,
Hemmelerden aýrylyp, baryp gabrda ýatdyň tut.

Ýüz ýyllar hoşlugyla ömrün olursa Yunus,
Soňunda bir nepesidir, geç andan-da ötdüň tut.

Ol-da güman oluşar

Eŝidiñ, heý, ulular, ahyrzaman oluŝar,
Sag musulman seýrekdir, ol-da güman oluŝar.

Danyŝment okany bilmez, derwüş ýolun gözetmez,
Bu halk öwüt eŝitmez, ol ker heman oluşar.

Gitdi begler hormaty, münmüşler birer aty,
Iýdigi ýoksul eti, içdigi gan oluŝar.

Ýagny, är köpeldi ärden, elin çekmez murdardan,
Dejjal çykjak ýerden, onlar ukuly olyŝar.

Bir-birne, ýany-ýana, etdigim galar sanar,
Ertir magŝar gününde jümle aýan olyŝar.

Eý, Yunus, imdi seniñ yşk bile geçsin günün,
Söýdügiñ kiŝi seniñ janyña jan olyŝar.

O senden aýry bolmaz

Hak jahanda doludyr, kimseler Haky bilmez,
Ony sen senden iste, o senden aýry olmaz.

Dünýäýe ynanarsyň, ryska meniňki diýrsiň,
Neçün ýalan söýlärsiň, çün seň diýdigiň olmaz.

Ahret ýoly yrakdyr, dogrulyk heý, ýaragdyr,
Aýralyk sarp pyrakdyr, baran hiç yza gelmez.

Dünýäýe gelen-geçen, bir-bir şerbetin içer,
Bu bir köprüdir, geçer, jahylar ony bilmez.

Geliň tanyş bolalyň, işi ýeňil kylalyň,
Söýeliň, söýüleliň, dünýä hiç kime galmaz.

Yunus sözün aňlarsyň, manysyny diňlärsiň,
Saňa dirilik gerek, munda kimsene galmaz.

Biz kime aşyk isek, älemler oňa aşyk,
Kime degil diýelim, bir gapydyr, bir ýoldur.

Biz neýi söýer isek, magşugam ony söýer,
Dosdumyzyň dosduna ýat endişe ne laýyk.

Sen gerçek aşyk iseň, dosduň dosduna dost ol,
Bu halda galyr iseň, dosda degil ýaraşyk.

.....
.....

Yetmiş iki millete gurban ol aşyk isen,
Tä aşyklar sapynda tamam olasyň sadyk.

Sen Haka aşyk isen, Hak saňa gapy açar,
Goý, özüne begenji, barlyk öýüni bir ýyk.

Has-u aam, muti-asy, dost guludyr jümlesi,
Kim kaýdy bilesin, gel, öýünden daşa çyk.

Gul patyşasyz olmaz, patyşa gulsuz degil,
PATyşahy kim bileý, gul etmese baş egik.

Soltan hemişe soltan, gul hemişe gul idi,
Ol gadym paşa idi, tertip içinde tertip.

Yunusyň bu danyşy genji-nahan sözlüdir,
Dosta aşyk olanlar iki jahandan paryg.

Bu kyldygyň namaz degil

Bir gez köňül ýykdyn ise,
Bu kyldygyň namaz degil,
Yetmiş iki millet dahy,
Elin-ýüzün ýuwmaz degil.

Erenler gelip-geçdiler,
Dünýäýi goýup göçdüler,
Howaýa çykyp uçdular,
Bular humaýdyr, gaz degil.

Jan oldur kim Haka ýete,
Aýak oldur ýola gire,
Är oldur ki zelil, dura,
Ýokardan bakan göz degil.

.....
.....
.....
.....

Dogry ýola gitdiň ise,
är etegil tutduk ise,
Bir haýyr-da etdiň ise,
Birine mündir, az degil.

Yunus bu sözleri çatar,
San ki baly ýaga gatar,
Halka mataglary satar,
Ýüki göwherdir duz degil.

Yeni halat geýdi jahan.

Yene bu bady-bahar hoş owaz ile ösdi ýene,
Yene ýeni hazynadan jahan halat geýdi ýene.

Yene rehmetdir bi kyýas, ýene eşret oldy demsaz,
Yene geldi bu ýeni ýaz, gutly gadam basdy ýene.

Yene ýeni hazynadan ýeni halat geýdi jahan,
Yene berildi ýeni jan, ot-u şejer ösdi ýene.

Ölmüş idi ot-u şejer, dirildiler-u bitdiler,
Muşterige bu paý ýeter, bar eýledi nesli ýene.

Yene sāher guşlar zary, akar esrik suwlary,
Jahanlara saçdy nisar, jümle-älem dosty ýene.

Yene görüň, gök beslenip, dony gat-gat reňke batyp,
Bilbil güle garşy durup, jan pudagyn asdy ýene.

Sözüm ýaz-u gys çün degil, wallah, bu düýş üçin degil,
Aşyklaryň badasyndan Yunus şerap susdy ýene.

Bakyp görinçä bunlary

Saňa ibret gerek ise, gel, göre ger gabyrlary,
Gör daş iseň, eriyesiň, bakyp görinçä bunlary.

Şunlar ki: çohdur mallary, gör, nije oldy hallary,
Soňunda bir köynek geýmiş, onuň-da ýokdur ýeňleri.

Hany mülke meniň diýen, köşk-saraýa begenmeýen,
Şimdi bir öýde ýatarlar, daşlar olmuş üstünleri.

Bunlar öýe girmeyeler, ähd-u tagat kylmaýalar,
Bu begligi tapmaýalar, çünki geçdi döwranlary.

Hany ol şirin sözlüler, hany, ol güneş yüzlüler,
Şeýle haýyp olmyş bunlar, hiç görünmez nyşanlary.

Bunlar bir wagt begler idi, gapyçylar gorar idi,
Gel, şimdi gör, bilmeýesiň, beg haýsydyr, kim gullary.

Ne gapy bardyr giresi, ne ýernek bardyr iyesi,
Ne ýşyk bardyr göresi, tüm olmuşdyr gündizleri.

Bir gün seniň dahy Yunus, menki diydikleriň gala,
Seni dahy beýle ede, beýle etdi öňküleri.

Eý, ýaranlar, eý gardaşlar, ajal ýete, ýelem bir gün,
Işlerime puşman etdim, öz-özüme gelem bir gün.

Yanlaryma gona elim, söz söylemez ola dilim,
Garşyma gele amalym, nätdim ise görem bir gün.

Oglan gider danyşmana, çagyrrar dosty-duşmany,
Şol dört tekbir namaz ile ömrüm tamam kylam bir gün.

Baş garyş biz durur donum, ýylan-içýan iye tenim,
Ýyl geççe oprula gabrym, unutylyp galam bir gün.

Başyma dikeler heje, ne erte bilem, ne gije,
älemler umydy Hoja, saňa perman olam bir gün.

Yunus Emre sen bu sözi dahy tamam etmemişsiň,
Neýläýin, ýalňyz ýöräýin, ussadyma gelem bir gün.

Dost diýe-diýe

Düşdi öňme hupbul Watan, gidem, heý, dost diýe-diýe,
Anda baran galar heman, galam, heý, dost diýe-diýe.

Gele, şol Ezraýyl tuta, yssy kylmaz ene-ata,
Münem şol agaçdan ata, gidem, heý, dost diýe-diýe.

Halwatlarda meşgul olam, daýym açylam, gül olam,
Dost bagynda bilbil olam, saýram, heý, dost diýe-diýe.

Şol bir baş-on garyş bizi kepen edeler egnime,
Dökem şol dünýä donlaryn, geýem, heý, dost diýe-diýe.

Mejnun oluban ýörüyem, beýik daglary бүрүюм,
Şem olubany eriyem, ýanam, heý, dost diýe-diýe.

Günler geçe, ýyllar döne, üstüme gabrym oprula,
Ten çüýrüyе, toprak ola, tozam, heý, dost diýe-diýe.

Yunus Emre, bar ýoluña, münkürlер girmez ýoluña,
Deňizçi olup dost köňle çümем, heý, dost diýe-diýe.

Haram gymmatly boldy

**Musulmanlar! Zamana ýamanly boldy,
Halal iýilmez, haram gymmatly boldy.**

Okylan Kurana gulak tutulmaz,
Şeýtanlar semredi, kuwwatly boldy.

Haram bile şerap tutdy jahany,
Pisat işler eden hormatly boldy.

Kime ki Tañrydan habar berirseň,
Kakyr, başyn salar, delilli boldy.

Şägirt ussat ile gowgalar kylar,
Ogul ata ile yzzatly boldy.

Pakyrlyr misginlikden çekdi elin,
Köňüller ýykyban haýbatly boldy.

Pygamber ýerine geçen hojalar,
Bu halkyň başyna mähnetli boldy.

Tutulmaz oldy Pygamber hadysy,
Halaýyk jem Hakdan uýatly boldy.

Ýunus, gel, aşyk iseň, toba eýle,
Toba eýläniň soňy gutly boldy.

Alla nalyş

Ya, ylahy, ger sowal etseň maňa,
Bu durur anda jowabym uş saňa.

Men aňa zulm eýledim, etdim gunäh,
Neýledim, nätdim, saňa, eý, patyşah.

Gelmediň emrime diýdiň, kem diýe,
Dogmadyň diýdiň, asy dam diýe.

Sen ozalda meni asy ýazasyň,
Doldurasyň äleme owazasyn.

Ne dilärsen, men hakymda işlediň,
Her ýana yönelirsem, sen yöneltidiň.

Menmi düzdüm meni, sen düzdüň meni,
Pür aýyp neçün ýaratdyň, ýa, gany.

Gözüm açyp gördüğim zyndan içi,
Nebs-ü howa pür doly şeýtan içi.

Pislik içinde ölmeyin diýe aç,
Mismil-u murdar iýdim bir-iki kaç.

Zadyň egsildimi mülküňden seniň,
Ya sözüm geçdimi hökmüňden seniň.

Ryzkyň alyp, seni mätäçmi goýdum,
Ya öý naharyň iýip açmy goýdum.

Gyl kibi köpri gurarsyň geç diýe,
Geçibän köwser şerabyn iç diýe.

Gyl kibi syratdan Adammy geçer,
Ya üzüler, ya ol taýar, ya uçar.

Ýene fazlyňdyr guluňy geçiren
Geçibän köwser şerabyn içiren.

Gullaryň köpri gurarlar haýr üçin,
Haýry oldur kim, geçerler seýr üçin.

Pes gerek kim anda mäkäm ola ol,
Kim görenler diýeler uş dogry ýol.

Terezi gurduň günähim çekmäge,
Isteýersiň meni oda atmaga.

Terezi ana gerek-bakgal ola,
Ya bezirgen, täjir-u attar ola.

Çün günäh murdarlaryň murdarydyr,
Huzuryňda günäkerler garadyr.

Neçün murdarlary açyp tartasyn,
Sen gerek lütfi bile any örtesin.

Şimdi diýrşiň, seni oda uraýyn,
Şeri bir artarsa, şonda göreýin.

Şeri azaltmak gerekdir, haýry çoh,
Haýry olmaýanlar oldy anda yok.

Görürsiñ, gowy bilirsîñ halymy,
Ne hajat bar, tartasyñ agmalymy.

Ya bagyşla, senden beýik ýokdur rabbim,
Sen tomaşa kylasyñ, men hoş ýanam.

Doýmadyñmy ar alyban - öldürip,
Çürüdüp, gözüme toprak dolduryp.

Bir owuç topraga munça kyl-u kal,
Neçün gerek, eý, Kerim-u Züljelal.

Gara gyldan çünki agardy ak gyl,
Bu jahan söwdalaryn elden goýgyl.

Çün Yunusdan gelmedi hergiz zyýan,
Aşygäre bilirsîñ bu syry sen.

Olmasyñ bizden saña aýryk jowap,
Söz budur wallahy älemi sogap.

Galanlara salam bolsun

Biz dünýäden gider bolduk,
Galanlara salam bolsun.
Biziň üçin haýyr doga,
Kylanlara salam bolsun.

Ajal büke bilimizi,
Söýletmeýe dilimizi,
Hassalykda halymyzy
Soranlara salam bolsun.

Munda ähli gelen gider,
Hergiz gelmez ýola gider,
Biziň halymyzdan habar
Soranlara salam bolsun.

Tenim ortaýa açyla,
Yakasyz köýnek biçile,
Bizi bir ary ýüz bile
Ýuwanlara salam bolsun.

Ezraýyl alar janymyz,
Gurar damarda ganymyz,
Päkizeje kepenimiz
Saranlara salam bolsun.

Gider olduk dostumyza,
Yetmedik maksadymyza,
Namaz üçin üstümize,
Duranlara salam bolsun.

Sözdür söylener araya,
Kimse dözmez bu yarağa,
Eltip bizi gabrymyza
Goýanlara salam bolsun.

Aşyk oldur Haky söýe,
Hak derdine kyla doga,
Biziň üçin haýyr doga
Kylanlara salam bolsun.

Misgin Yunus söýlär sözi,
Ganly ýaşa doldy gözi,
Bilmeýen ne bilsin bizi,
Bilenlere salam bolsun.

MAZMUNY

Gel, gör meni yşk neýledi	18
Maňa sen gerek, ýalňyz sen	20
Şeýle garyp meniň kibi	22
Teşneligim gandyrмага	23
Mahrum etme didaryňdan	24
Jan içinde janmysyň	25
Ardyma atan menem	26
Dükanyň talaň bolsun	27
O! hökmi soltanda idim	29
Yeri-gögi tutan menem	30
Muhammet dogan gijesi	31
Şepagat-iman hany	32
Ýansyn, ýa resulullah	34
Bu derdime sebäp durur	35
Ylym özüň bilmekdir	36
İki yüzde görmediler	37
Könlünden süren gelsin	38
Ana gülegen olur	39
Göz yaşlary çeşme olur	40
Suwlary kibi çaglarmysyň	41
Yşk neýlesin seniň bile	42
Mysaly daşa meňzär	43
Olupdyr yşk elinden	44
Başy görünmez	45
Yetmeen aşykmydyr	46
Nazaryň yok durur	47
Ýandygym maňa hoş geler	48
Hormatly bir zatdyr yşk	49
Yüregime direndi	50
Maňa wepadar olmady	51
Döwranyň sürer ýözerin	52
İlyzyr kibi gezer oldum	53

Könlüm karar kылmaz meniñ	54
Gözüm yaşy diñmez meniñ	55
Yşkdyr ýoldaşym meniñ	56
Dünýe bile isteýe any	57
Dosta ýalňyz yetmişler	58
Dawa gerekmez	58
Jümlesin beýan eýlärem	59
Şimdi gorkudan gutuldym	60
Soltan tutaram	61
Jan şükranı beri gelem	62
Şu ýoldan urup geldim	63
Ar etegin tutdum ahy	64
Gerçek äre yetmeýinçä	65
Içdik alhamdülyla	66
Alana satmaga geldim	68
Anda gonuban göçdi	69
Senden ýüzüm döndermezem	69
Zynhar eliñden goýma	70
Eý, rehmeti çoh, Hudaýym	70
Gel, dostı gideli, köñül	71
Bize güler bar	72
Yüzün göresim geler	73
Söýgüsi bar aşykdyr	74
Tapdym ol jananymy	75
Yüzüni ak ede bir söz	76
Hereketim gys meniñ	77
Güldüm ise ne oldy	78
Unutdyñ kyýamaty	79
Bir garyp newaz bile	80
Söyle, bilbiljigim, söyle	81
Wah, janym, duýamaz	83
Şol bir garynja imiş	84
Ah, nädeýin ömrüm seni	85
Ylla gül eýlär	86
Andan içe şeýh-u paky	87

Otlamaga gelmişdir	88
Ne nebsimiz içindeyiz	88
Gussa we gamdan boş yörü	89
Wallah, nazarym yok durur	90
Yansa gerek, mundan beylä	91
Şol göz açyp-ýummuş kibi	92
Bu söz kandan geler	93
Oýnaýyban utduň tut	94
Ol-da güman oluşar	95
O senden aýry bolmaz	96
Bu kyldygyň namaz degil	98
Yeni halat geýdi jahan.	99
Bakyp görinça bunlary	100
Dost diýe-diýe.....	101
Haram gymmatly boldy	102
Alla nalyş	103
Galanlara salam bolsun	106

TÜRKSOY

TÜRK KÜLTÜR VE SANATLARI ORTAK YÖNETİMİ

Ataç Sokak No: 19 / Yenışehir 06420 ANKARA

Tel: (0.312) 431 20 06 - 435 31 61 Fax: (0.312) 435 27 60

www.turksoy.org.tr E-mail: turksoy@ada.net.tr turksoy@turksoy.org.tr